

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

IEVA MARIJA MENDEIKAITĖ

II kurso studentė

**GERIAUSIA VIETA PASAULYJE BŪTI MOTERIMI: ISLANDIJOS VALSTYBĖS
ĮVAIZDŽIO FORMAVIMAS PER LYČIŲ LYGYBĘ**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė: Prof. Dovilė Jakniūnaitė

Vilnius, 2023

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/-ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas „Geriausia vieta pasaulyje būti moterimi: Islandijos valstybės įvaizdžio formavimas per lyčių lygybę“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vardas, Pavardė

Parašas

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Mendeikaitė I. Geriausia vieta pasaulyje būti moterimi: Islandijos valstybės įvaizdžio formavimas per lyčių lygybę: Tarptautinių santykių ir diplomatijos programos, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas prof. D. Jakniūnaitė. – V., 2023. – 52 p.

Reikšminiai žodžiai: valstybės įvaizdžio formavimas, mažoji valstybė, „švelnioji“ galia, lyčių lygybė, Islandija, moterų ir mergaičių teisės, tarptautinė lyderystė.

Šiame darbe yra nagrinėjamas Islandijos valstybės įvaizdžio formavimas naudojant lyčių lygybės konceptą. Islandija, būdama mažąja valstybe, susiduria su tam tikru, mažai teritorijai būdingu, resursų trūkumu ir dėl šios priežasties turi įveikti daugiau iššūkių siekiant įtvirtinti savo šalies įtaką tarptautiniuose kontekstuose. Nepaisant to, efektyviai naudodama savo „švelniosios“ galios įrankius, Islandija ir toliau sėkmingai užima šalies lyderės vaidmenį lyčių lygybės sferoje ir įrodo pasauliui, kad net ir būdama maža, šalis gali tapti lydere vis sparčiau globalėjančiame pasaulyje. Tačiau, kaip efektyviai Islandija iš tiesų naudoja savo „švelniąją“ galią formuodama savo valstybės įvaizdį lyčių lygybės klausimu? Ar šis įvaizdis yra atspindimas šalies viduje? Kiek tokio įvaizdžio formavimui iš tiesų turi įtakos Islandijos mažos valstybės statusas? Tyrime šie klausimai yra nagrinėjami taikant turinio analizę aktualiai mažųjų ir didžiųjų valstybių socialinės medijos kanalų sklaidai iširti, įvykdyti tarptautinių susitarimų analizę, renkant duomenis apie šalies viduje vykdomą lyčių lygybės politiką. Surinkti duomenys bus nagrinėjami atliekant lyginamąją analizę su kita mažąja šalimi – Danija, bei didžiąja šalimi – Vokietija siekiant įvertinti Islandijos vykdomos lyčių lygybės efektyvumą pateikiant skirtingas šalių lyčių lygybės propagavimo strategijas. Gauti rezultatai bus pateikiami atskirose poskyrių bei galutinėse tyrimo išvadose atsakant į tyrimo metu išsikeltus klausimus.

TURINYS

Įvadas	7
1. Strategiškai palankios valstybės įvaizdžio strategijos formavimas	16
1.1. Valstybės įvaizdžio formavimo strategija	16
1.2. Kaip analizuoti valstybės įvaizdžio formavimo strategiją?	18
2. Mažųjų valstybių teorija.....	20
2.1. Mažosios valstybės apibrėžimas ir politinių pasirinkimų ypatybės	20
2.2. Mažosios valstybės ir „švelnioji“ galia	24
2.3. Kaip analizuoti „švelniosios“ galios formavimo modelių efektyvumą?.....	25
3. Metodologija	27
4. Islandijos „švelniosios“ galios strateginė analizė	30
4.1. Šalies įvaizdžio formavimas tarptautinėje perspektyvoje	30
4.2. Gebėjimas užmegzti ir palaikyti tarptautinius santykius	33
4.3. Gebėjimas užsitikrinti savo politinius tikslus ir įtaką globalioje arenoje	36
Išvados	40
Literatūros sąrašas	44
Summary	51

Santrumpos

CEDAW – Konvencija dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo (angl. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*)

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EEE – Europos ekonominė erdvė

ES – Europos Sąjunga

JT – Jungtinės Tautos

ŠB8 – Šiaurės ir Baltijos šalių aštuntukas

WGICC – Pasaulinė moterų inovacijų pokyčiams koalicija

Įvadas

Šiandien dauguma politikos studijų teorijų dažnai yra skirtos paaiškinti didžiųjų valstybių politinius fenomenus. Nemažai daliai akademinės bendruomenės atstovų mažųjų valstybių politinės nūdienos dažniausiai yra įdomios tuomet, kai yra norima iširti ar minėtosios didžiųjų galių teorijos pasiteisina ir kituose, mažesnių valstybių, atvejuose. Dėl šios priežasties dauguma teorijų naudojamų politikos studijų remiasi būtent didžiųjų šalių statistiniais duomenimis, o mažosios valstybės ir jų vykdoma politika neretai yra pamirštama arba nukeliama į antraplanį vaidmenį. Vis dėlto, šiandien, vis sparčiau į globalizacijos pusę žengiančiam pasauliui yra ypatingai svarbu tirti mažųjų valstybių politiką siekiant paaiškinti nedidelių, dažniausiai homogeniškų bendruomenių politinių fenomenų formavimąsi ir jų daromą įtaką pasaulyje. Taip pat svarbu nepamiršti, jog šie tyrimai yra aktualūs jau vien todėl, kad tarptautinėje politikoje mažųjų valstybių kiekis yra ganėtinai reikšmingas, pavyzdžiui – daugiau nei pusės Jungtinių Tautų (toliau – JT) valstybių narių populiacijos yra mažesnės nei dešimties milijonų.

Kadangi mažosios valstybės dažniausiai susiduria su įvairiais resursų trūkumais, kurie yra „paveldėti“ dėl mažo šalies teritorinio dydžio, „švelnioji“ galia (angl. *soft power*) tampa efektyviausia priemone tokius trūkumus kompensuoti ir formuoti savo valstybės įvaizdį ar lyderystės amplua tarptautiniuose kontekstuose. Šiuo magistro rašto darbu bus siekiama iširti kaip mažoji valstybė, šiuo atveju – Islandija, siekdama įtvirtinti savo vaidmenį tarptautinėje politikoje renkasi konstruoti šalies užsienio politikos strategiją naudodamasi „švelniosios“ galios įrankiais, šiuo atveju – propaguojant lyčių lygybės koncepto užtikrinimo tikslus.

Priežastis, kuri lėmė šiame magistro darbe tyrinėti lyčių lygybės konceptą mažųjų valstybių užsienio politikoje buvo tęstinis Islandijos sugebėjimas lyderiauti globaliose lyčių lygybės užtikrinimo statistikose. 2021 m. Pasaulio ekonomikos forumas dvyliktus metus iš eilės Islandiją įvardijo kaip „geriausiai savo teritorijoje lyčių lygybę sugebančią užtikrinti“ šalį¹. Šie rezultatai nebuvo pernelyg stebinantys, kadangi jau 2017 m., remiantis bendrais aukštojo mokslo, darbo užmokesčio, vaiko priežiūros išlaidų, aukštesnių pareigų darbe užėmimo, tėvystės ir motinystės išeitinių atostogų rodikliais, „*The Economist*“ Islandiją įvardijo kaip „geriausią šalį dirbti norinčioms moterims“². Tačiau Islandijos vyriausybė papildomų veiksmų skatinti lyčių lygybę tarptautinėje politikoje ėmėsi dar anksčiau. Pavyzdžiui, 2002 m. Islandija

¹ World Economic Forum, Emma Charlton, *These are the top 10 countries for women's rights and opportunities*, kovo 31 d., 2021, <<https://www.weforum.org/agenda/2021/03/best-countries-women-s-rights-gender-gap/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

² Iceland Magazine, *Iceland best place to be a working woman, according to the Economist's Glass-Ceiling Index*, balandžio 27 d., 2017, <<https://icelandmag.is/article/iceland-best-place-be-a-working-woman-according-economists-glass-ceiling-index>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

įsteigė Islandijos krizių reagavimo grupę (angl. *The Iceland Crisis Respond Team*) ir per 2002-2003 m. sugebėjo į tarptautinės taikos palaikymo misijas išsiųsti 81 žmogų, tarp kurių tuo metu buvo 20 moterų³. Taip pat, Islandija Europos Komisijai ir kitoms pasaulio šalims pateikė pasiūlymą reikalaujantį priimti lygiaverčius ir vienodus standartus dėl vienodos vertės darbo užmokesčio sistemos. Šio pasiūlymo tikslas buvo skatinti įvairias pasaulyje veikiančias įmones ir įstaigas siekti įgyti „Mokėjimo lygybės sertifikatą“ (angl. *Pay Equality Certification*), kuris užtikrintų privalomą vienodo atlygio standartų laikymąsi darbovietėse, kuriose dirba daugiau nei 25 darbuotojai⁴. Kita iniciatyva, kuri buvo gana ryškiai matoma tarptautinėje arenoje ir stipriai formavo Islandijos, kaip lyčių lygybės lyderės, vaidmenį – 2017 m. prasidėjęs Globalus Reykjaviko moterų lyderystės forumas (angl. *Reykjavik Women Leaders Global Forum*)⁵. Šis forumas sutelkė visame pasaulyje aktyviai veikiančias ir lyderių amplua užimančias moteris dalintis savo žiniomis ir įžvalgomis tiek tarpusavyje, tiek su kitais žmonėmis. Aktyvus lyčių lygybės klausimo propagavimas Islandijos tarptautinėje politikoje pastebimas ir per šalies veiklą naudojantis JT platforma. Islandija šią platformą išnaudoja prioretizuodama lyčių lygybės studijų ir mokymų programą (angl. *United Nations Gender Equality Studies and Training Programme*), kurios pagalba galimybę atvykti į Islandiją turi besivystančių ar neseniai rimtus sukrėtimus šalyje patyrusių valstybių studentai⁶.

Tačiau, nors šie faktoriai dalinai parodo kokią svarbą Islandija teikia lyčių lygybės propagavimui ir sklaidai bei kaip kuria savo, kaip šio klausimo lyderės, amplua, vis dėlto kyla klausimas ar tikrai lyčių lygybė šalyje yra užtikrinama taip puikiai, kaip ji yra matoma tarptautinėje arenoje? Šio magistro darbo **tikslas** yra išsiaiškinti kaip efektyviai Islandija renkasi išnaudoti savo „švelniosios“ galios priemones ir ar šios priemonės iš tiesų pasiteisina ne tik siekiant formuoti kryptingą šalies įvaizdžio strategiją svetur, tačiau ir šalies viduje. Siekiant atsakyti į šiuos klausimus magistro tyrime yra iškeliami šie **uždaviniai**: a) išnagrinėti egzistuojančią akademinę literatūrą apie mažųjų valstybių užsienio politikos „švelniosios“ galios formavimo priežastis ir tikslus bei remiantis teorinėmis priegomomis nustatyti tyrimo kriterijus, kurie leistų pateikti išvadas kokios priežastys lemia Islandijos siekį užimti lyderės

³ UN Women, *Member States Responses to the Questionnaire on Implementation of the Beijing Platform for Action (1995) and the Outcome of the Twenty-Third Special Session of the General Assembly (2000)*, ICELAND, <<https://www.un.org/womenwatch/daw/Review/responses/ICELAND-English.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁴ Alison Parker, *Putting equality at the heart of decision-making*, *Gender Equality Review (GER) Phase One: International Policy and Practice*, Wales Centre for Public Policy, liepa, 2018, <<https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/113705/3/180703%20WCPP%20GER%20International%20Evidence%20Review.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁵ Eirinn Larsen, Sigrun Marie Moss, Inger Skjelsbæk, *Gender Equality and Nation Branding in the Nordic Region*, Routledge, 2021, 269

⁶ Eirinn Larsen, Sigrun Marie Moss, Inger Skjelsbæk, *Gender Equality and Nation Branding in the Nordic Region*, 265

amplua lyčių lygybės propagavimo sklaidoje; b) išanalizuoti Islandijos lyčių lygybės konstravimą naudojant vidinės socialinės medijos kanalus; c) atlikti išorinės tarptautinės komunikacijos lyčių lygybės klausimu analizę pasitelkus tarptautiniuose susitarimuose deklaruojamus šalies tikslus; d) ištirti Islandijos vidaus politikos statistikas lyčių lygybės klausimu siekiant ištirti ar šiandien Islandijos vykdoma užsienio vertybių formavimo strategija reikšmingai veikia lyčių lygybės užtikrinimą šalyje.

Taip pat, siekiant pradėti kryptingą akademinio literatūros lauko dėl Islandijos vykdomos užsienio politikos analizę, pirmiausia vertėtų apsibrėžti esminius faktorius lemiančius mažųjų valstybių užsienio politikos pasirinkimus ir šių valstybių poreikius. Remiantis mokslininkų Sverrir Steinsson ir Baldur Thorhallsson tyrimais, be akivaizdžių mažo šių valstybių teritorinio dydžio, retesnės populiacijos, silpnesnės ekonomikos ir karinių pajėgumų teikiamo resursų trūkumo, esminis mažųjų valstybių išskirtinumas formuojant savo užsienio politiką yra tai, kad šios valstybės taip pat turi ir gerokai mažesnius struktūrinės galios pajėgumus. Kitaip tariant, mažosios valstybės susiduria su resursų ir pajėgumų dilema, kadangi mažesni resursai apriboja mažąsias valstybes nuo kai kurių potencialių užsienio politikos formavimo galimybių⁷ (pvz., mažesnis žmogiškųjų resursų kiekis apribojantis įvairialypę ir didelės imties diplomatinę galią). Turint omeny šį aspektą galima teigti, kad ribotas kiekis šalį tarptautinėje politikoje atstovaujančių diplomatų reikšmingai koreliuoja ir su retesnėmis galimybėmis dalyvauti tarptautinėse derybose. Dėl šios priežasties mažosios valstybės dažnai yra priverstos įdarbinti konsultantus iš užsienio. Tačiau mažas valstybių dydis tarptautinėje arenoje gali turėti poveikį ne tik vidinių žmogiškųjų resursų kompensavimo procese įdarbinant darbo jėgą iš svetur, tačiau ir tame kokią įvaizdį apie tam tikrą mažąją valstybę susidarys kitos šalys. Pavyzdžiui, po Šaltojo karo Jungtinės Amerikos Valstijos Islandiją apibūdino kaip šalį, neturinčią galimybių saugiai kaupti slaptą, su karu susijusią, informaciją. Po šio pasisakymo, Islandija, nors dėl savo geografinės padėties buvusi strategiškai naudinga, prarado kitų valstybių pasitikėjimą ir tuo pačiu galimybę tapti pilnaverte, užsienio valstybėms naudinga, koalicijos partnere bei toliau sėkmingai formuoti savo vaidmenį tarptautinės politikos sprendimų priėmime. Įdomu ir tai, jog S. Steinsson ir B. Thorhallsson pabrėžia, kad prie sudėtingos situacijos formuojant mažųjų valstybių tarptautinę politiką prisideda ir tai, jog mažosios valstybės dažnai nesirenka sudaryti koalicijų ir viena su kita. Anot mokslininkų, taip yra todėl, kad mažųjų valstybių nacionaliniai interesai dažnai ženkliai skiriasi nuo viena kitos.

⁷ Baldur Thorhallsson, Sverrir Steinsson, *Small State Foreign Policy*, Oxford Research Encyclopedia of Politics, gegužė, 2017, 3-4, <<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DTQCBETLAW8J:https://osf.io/7mrj9/download&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lv>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

Todėl, atsiradus papildomiems diplomatiniais iššūkiams mažosios valstybės dažnai nesugeba suformuoti bendros mažųjų valstybių galios pozicijos ir taip atsverti didžiųjų užsienio valstybių daromos įtakos tarptautinės politikos formavimo procesuose⁸. Mokslininkai taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad mažosios valstybės, turėdamos „paveldėtą“ karinės galios silpnumą išorės grėsmėms gali klestėti tik taikioje ir saugioje tarptautinėje aplinkoje. Todėl, be akivaizdaus menkesnio resursų kiekio, mažosios valstybės susiduria su dar viena svaria priežastimi užsitikrinti jų išlikimui būtinas saugumo garantijas iš didžiųjų valstybių ir organizacijų, kadangi pačios jos savęs apginti nuo išorės grėsmių nesugebėtų⁹. S. Steinsson ir B. Thorhallsson tokį mažųjų valstybių bandymą užsitikrinti savo šalies saugumą per didžiųjų valstybių teikiamas garantijas įvardija „prisišliejimo“ (angl. *bandwagoning*) terminu. Nors „prisišliejimo“ strategiją renkasi silpnesnės mažosios valstybės, jis yra aktualus visoms mažesnėms šalims formuojant valstybės politikos kryptį. Mokslininkai pasirenka išskirti silpnesnes valstybės būtent todėl, kad jos, turėdamos mažiau galimybių prisidėti prie naudos teikiamos savo sąjungininkėms, renkasi prioretizuoti didžiųjų valstybių interesus vardan efektyviausio įmanomo savo nacionalinio saugumo išlaikymo¹⁰. Vis dėlto, šioje vietoje mokslininkai pabrėžia ir kitą svarbų faktorių – turėdamos siauresnį ekonominių ir politinių interesų ratą ir mažesnę administracinę struktūrą, mažosios valstybės gali sklandžiau, greičiau ir lanksčiau prioretizuoti savo nacionalinius interesus ir šalies viduje kylančius iššūkius nei didžiosios valstybės. Dėl šios priežasties, norėdamos kompensuoti savo anksčiau minėtus išteklių, ypatingai žmogiškųjų resursų trūkumus, mažosios valstybės dažnai fokusuojasi į tapimą vieno ar keleto klausimų ekspertėmis. Įdomu ir tai, kad anksčiau neigiamai įvardyti mažųjų valstybių apribojimai gali ir teigiamai atsiliepti jų įvaizdžiui tarptautinėje arenoje. Dažniausiai išlaikydamos taikų gyvenimo su kitomis valstybėmis santykį, mažosios valstybės gali efektyviau vystyti savo „švelniosios“ galios įgūdžius, pavyzdžiui, pasitelkdamos šalyje propaguojamų vertybių sklaidą vidiniame šalies kultūros formavime, tarptautiniuose susitarimuose. Tai yra ypatingai svarbu mažųjų valstybių politikai, kadangi „švelnioji“ galia gali tapti itin efektyviai pasitarnaujančiu įrankiu formuojant valstybės įtaką tarptautiniuose formatuose nenaudojant papildomų prievartos mechanizmų. Būtent naudodamosis „švelniosios“ galios įrankiais mažosios valstybės gali efektyviausiai formuoti savo politiką svetur ir taip, savo ruožtu, įtvirtinti ne tik savo santykį su kitomis valstybėmis, tačiau ir kitų valstybių norą prisidėti dalinantis informacija, teikti mokomąją medžiagą ir panašiai. Tokiu būdu mažosios valstybės užsitikrina

⁸ Baldur Thorhallsson, Sverrir Steinsson, *Small State Foreign Policy*, 5

⁹ Ten pat, 5-6

¹⁰ Ten pat, 8

ne tik greitesnę prieigą prie naudingos informacijos, tačiau ir patikimos, kryptingai ties tam tikromis vertybėmis veikiančios sąjungininkės įvaizdį¹¹.

Kiti mokslininkai, pavyzdžiui – Kevin D. Stringer teigia, kad mažosios valstybės bus linkusios rinktis naudotis būtent diplomacija, kaip pagrindiniu įrankiu, užtikrinti savo nacionalinę galią per tarptautinį įstatymą. Tokio pasirinkimo priežastis, anot mokslininko, yra ta, kad būtent diplomacija efektyviausiai sumažina mažųjų valstybių turimų karinių, ekonominių ir informacinių resursų trūkumus. Šioje vietoje K. D. Stringer cituoja garsaus britų diplomato Roger Allen žodžius, jog: „[...] ne šalies dydis ir ne jos piliečių gausa nurodo jos reikšmę pasaulinėje bendruomenėje, veikiau, ši reikšmė yra įrodoma per tai ką mes laikome vertingu indėliu į daugiašalę veiklą ir jos pasiekimus“¹². Anot K. D. Stringer, diplomacija, kaip „švelniosios“ galios įrankis yra neabejotinai vienas svarbiausių elementų nagrinėjant mažųjų valstybių teikiamo indėlio naudingumą daugiašalės veiklos formatuose. Autorius teigia, kad visų pirma, taip yra todėl, kad, kaip jau ir buvo minėta anksčiau, „švelnioji“ galia yra vienas iš parankiausių būdų mažajai valstybei priversti kitus veikti pagal savo poreikius. Tačiau taip pat autorius atkreipia dėmesį į tai, kad „švelnioji“ galia atsiranda iš kultūrinių šaltinių, tokių kaip gebėjimas bendradarbiauti, palaikyti tam tikros reputacijos įvaizdį, tinkamai vykdyti diplomaciją ir jai nėra būtini jokie ženklūs karinės galios resursai¹³. Pagrindžiant savo teiginį, K. D. Stringer atskirai atkreipia dėmesį į „švelniosios“ galios koncepto tyrėjo Joseph Nye mintį, jog: „Šalies „švelnioji“ galia remiasi jos kultūriniais resursais, politinėmis vertybėmis ir užsienio politika. Tai yra gebėjimas formuoti kitų prioritetus. Kitaip tariant, „švelnioji“ galia yra sugebėjimas patraukliais būdais pritraukti piliečius, ekonomiką ir normatyvinius instrumentus“¹⁴. Išskirdamas sėkmingus mažųjų valstybių „švelniosios“ galios panaudojimo pavyzdžius įtvirtinant savo, kaip šalies lyderės vaidmenį, K. D. Stringer pateikia Lichtenšteino atvejį. Anot autoriaus, Lichtenšteinas, nusprendęs sutelkti daugiau dėmesio į savo valstybės įvaizdžio formavimo strategiją pasirinko pasinaudoti šalies vykdoma diplomacija ir sutelkti didžiąją dalį valstybės dėmesio į šalies garbės konsulų vaidmenį komercinių klausimų sferoje. Dėl aktyvaus susikoncentravimo į valstybės vykdomą komerciją, nepaisant šiai mažajai valstybei tenkančių „paveldėtų“ mažo jos dydžio apribojimų, šiandien dėl šios ir kitų priežasčių Lichtenšteinas yra žinomas kaip finansinis pasaulio centras¹⁵. Nagrinėdamas „švelniosios“ galios veikimą mažųjų valstybių perspektyvoje, autorius taip pat išskiria ir informacinį dėmenį.

¹¹ Ten pat, 11-13

¹² Kevin D. Stringer, *Sovereign Liechtenstein: The Soft Power Projection of a Very Small State*, Webster University, Centre for Small State Studies Institute of International Affairs, 7-8

¹³ Kevin D. Stringer, *Sovereign Liechtenstein: The Soft Power Projection of a Very Small State*, 9

¹⁴ Ten pat, 10

¹⁵ Ten pat, 18-20

Kitaip tariant, dėl jau anksčiau minėtų priežasčių mažosioms valstybėms dažnai nepavyksta užtikrinti reikšmingos struktūrinės įtakos svetur, tačiau jos gali ją pasiekti panaudodamos savo kūrybiškumą. Globalėjančiame pasaulyje įprastas gyvenimo ritmas kasdien po truputį keičiasi dėl vis kitokių technologinių naujovių, kintančių įpročių, atsirandančių naujų perspektyvų. Kartu su naujomis perspektyvomis keičiasi ir tai kokius būdus valstybės renkasi pasitelkti konstruodamos savo šalies įvaizdį svetur. Dėl šios priežasties, anot autoriaus, mažajai valstybei tampa itin svarbu užtikrinti ne tik teigiamos, neutralios ir taikios šalies sąjungininkės įvaizdį, tačiau taip pat naudotis turimais informaciniais pajėgumais ir nuolatos juos tobulinant siekti įtvirtinti ilgalaikį savo santykį su kitomis valstybėmis¹⁶.

Remiantis šiais teiginiais, svarbu atkreipti dėmesį ir į bendrą politologo Robert Alan Dahl galios sampratos teoriją. Anot politologo, galia visų pirma yra sugebėjimas įtikinti kitą daryti tai kas būtų naudinga tau. Nors R. A. Dahl savo galios sampratos teorija neapibrėžė skirtingų galios dimensijų (pvz. gebėjimo formuoti kito veikėjo norminį ir vertybinį supratimą),¹⁷ tačiau verta paminėti keletą autoriaus išskirtų įtakos galios pasireiškimo formų. Remiantis R. A. Dahl, įtaka pasireiškianti per įtikinėjimą gali būti formuojama bausmių arba atlygio (angl. *punishments or rewards*) priemonėmis. Kitaip tariant, valstybės turi didesnę įtakos galią tuomet kai gali suteikti reikšmingą atlygį kitai valstybei arba tuomet kai gali grasinti turima karine galia ar sankcijomis „baudžiant“ kitą valstybę¹⁸. Nors ši realizmui būdinga tradicinės galios veikimo samprata šiais laikais jau yra nebepakankama paaiškinti besivystančias tarptautines struktūras, ji pakankamai aiškiai apibrėžia įtakos galios svarbą tarpvalstybinio bendradarbiavimo rėmuose. Įtakos galios konceptą svarbu apsibrėžti dar ir todėl, kad jis padeda geriau suprasti kokiu tikslu ir kaip yra formuojamos valstybių politikos ir kokiais būdais yra siekiama užtikrinti jų legitimumą kitų valstybių akyse.

Vis dėlto, norint kryptingai nagrinėti Islandijos užsienio politikos vertybių formavimo priemonės, tikslus bei gautus rezultatus verta sugrįžti prie Joseph S. Nye pasiūlyto „švelniosios“ galios apibrėžimo. Kaip jau buvo minėta anksčiau, anot autoriaus, „švelnioji“ galia pasireiškia per tris pagrindinius šalies resursus: kultūrą, politines vertybes ir užsienio politiką. Nors J. S. Nye kalbėdamas apie „švelniosios“ galios pasireiškimo būdus analizuoja Jungtinių Amerikos Valstijų ir kitų didžiųjų valstybių „švelniąją“ galią, autorius patrauklumo bei įtakos svarbos konceptas yra reikšmingas ir gali būti pritaikytas tiriant ir mažųjų valstybių vykdomą tarptautinę politiką. Kalbėdamas apie „švelniąją“ galią, autorius kaip pavyzdį išskiria sėkmingą

¹⁶ Ten pat, 24

¹⁷ André Munro, *Robert A. Dahl*, Encyclopedia Britannica, vasario 1 d., 2023, <<https://www.britannica.com/biography/Robert-A-Dahl#ref1178984>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

¹⁸ Shweta Karki, Sarashree Dhungana, *Soft Power in International Relations: Opportunities for Small States like Nepal*, Journal of International Affairs, 2020, 163

Kinijos „švelniosios“ galios panaudojimą teigiamoje savo valstybės kultūros įvaizdžio formavimo strategijoje. Anot autoriaus, pasinaudojusi savo kultūros ir medijų galia, Kinija sėkmingai žengė teigiamai užsienio valstybių vertinamus žingsnius link savo įtakos didinimo tarptautiniame lygmenyje¹⁹. Šį pavyzdį autorius išskiria todėl, nes jo teigimu, yra itin svarbu nepamiršti atkreipti dėmesį ir į tokius įtakos formavimo įrankius kaip: švietimas (pvz., tarptautinės mainų programos), ryšio kūrimas (pvz., diplomatiniai santykiai), valdymo būdas (pvz., kaip valstybės renkasi valdyti savo šalį, naudotis turimais įtakos resursais bendradarbiaujant su kitomis šalimis), skaitmeniškumas / technologinė pažanga (pvz., kiek turi ir kaip efektyviai valstybė geba išnaudoti savo turimas žinias skaitmeninėje erdvėje ir išlaikyti tarpusavio ryšį su kitomis užsienio valstybėmis), kultūra (pvz., kaip gerai valstybė geba išnaudoti savo minėtąsias nacionalines tradicijas, vertybes ir idėjas), įmonių veikla (pvz., kaip efektyviai ir sklandžiai šalis geba pateikti save kaip patrauklią vietą užsienio investicijoms, vystant ekonominį tarptautinį bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis)²⁰. Anot J. S. Nye, šie išskirti faktoriai gali nulemti kaip sėkmingai ir kokybiškai valstybės vykdys politikos valdymo procesus savo šalies viduje. Kadangi šie galios formavimo įrankiai gali būti pritaikomi analizuojant ir mažųjų valstybių vykdomas praktikas, į juos svarbu atkreipti dėmesį dar ir todėl, kad šiandien, mažosios valstybės atsiduria kaip niekada sparčiai išaugusios ir itin konkurencingos globalios ekonomikos rėmuose, kuriuose įtvirtinti savo įtaką gali būti dar sunkiau nei anksčiau²¹.

Vis dėlto, remiantis mokslininke Jeanne A. K. Hey, nepaisant esamų konkurencingos globalios ekonomikos keliamų sąlygų ir dėl jų išaugusio dėmesio mažųjų valstybių vykdomai politikai vis dar yra susiduriama su itin mažu kiekiu empirinių tyrimų, kurie būtų koncentruoti būtent į šiandieninį mažųjų valstybių vaidmenį priimant užsienio politikos sprendimus. Dėl šios priežasties, anot autorės, akademikams ir tyrėjams yra sunku visapusiškai vadovautis tam tikromis esamomis teorijomis apie mažųjų valstybių užsienio politikos pasirinkimų motyvus. J. A. K. Hey savo mintimis antrina šiame įvade anksčiau pateiktoms kitų autorių išvalgomis pritardama, kad realistinė paradigma, teigianti, kad tarptautinių santykių studijose svarbiausi yra „didieji žaidėjai“ (kadangi būtent jie yra atsakingi už tarptautinės politinės dinamikos formavimą) vis dar yra pernelyg guvi. Šios paradigmos dominavimas dažnai konstruoja tokį požiūrį, kuris mažąsias valstybes įrėmina į savotišką „pavaldumo“ santykį su didžiosiomis tarptautinėmis galiomis. Vis dėlto, mokslininkė, bandydama identifikuoti mažųjų valstybių

¹⁹ Shweta Karki, Sarashree Dhungana, *Soft Power in International Relations: Opportunities for Small States like Nepal*, 167

²⁰ Ten pat, 168

²¹ Winston Dookeran, Akhil Malaki, *Leadership and Governance in Small States Getting Development Right*, VDM Verlag, 2008, 1-6

elgsenos motyvus užsienio politikos klausimais išskiria keleta bruožų, būdingų būtent mažosioms valstybėms: a) mažosios valstybės pernelyg aktyviai nedalyvauja įvairių pasaulio politikos klausimų sprendimų priėmimo procesuose; b) mažosios valstybės yra linkusios apsiriboti siauresne užsienio politikos klausimų imtimi; c) mažosios valstybės stengiasi savo pasirinkimus nukreipti ir fokusuoti į tas šalis, kurios joms yra geografiškai artimesnės; d) mažosios valstybės renkasi vystyti savo diplomatinis ir ekonominius užsienio politikos įrankius tam, kad galėtų atsverti savo karinės galios pajėgumų trūkumą; e) mažosios valstybės renkasi išryškinti ir griežtai laikytis tarptautinėje erdvėje egzistuojančių principų, tokių kaip tarptautinė teisė, „moraliai teisinga“ vertybinė politika; e) mažosios valstybės siekia visais įmanomais būdais užtikrinti tarpvalstybinių susitarimų laikymąsi ir bendrą tarpvalstybinių institucijų bendradarbiavimą; f) jeigu turi galimybę – mažosios valstybės stengsis rinktis neutralią poziciją svarstant tam tikrus tarptautinės politikos nesutarimus; g) mažosios valstybės stengtis palaikyti santykius su didžiosiomis valstybėmis dėl jų teikiamos apsaugos, resursų ir bendradarbiavimo svarbos; h) mažosios valstybės stengsis visais įmanomais būdais išvengti krizės, todėl stengsis nekonfliktuoti su kitomis šalimis; i) mažosios valstybės bus linkusios panaudoti neproporcingą užsienio politikos resursų kiekį siekiant užtikrinti savo šalies fizinį išlikimą ir politinį saugumą²².

Analizuojant mažųjų valstybių fizinio išlikimo ir politinio saugumo būtinybės siekį galima iškelti klausimą – kiek su šiuo konceptu yra susijęs lyčių lygybės propagavimo klausimas? Valerie M. Hudson, Mary Caprioli, Bonnie Ballif-Spanvill, Rose McDermott bei Chad F. Emmett tirdami lyčių lygybės iššūkius ir nagrinėdami ar moterų padėtis šalyje veikia tam tikrų valstybių elgesį saugumo klausimais išskiria keletą šių dviejų konceptų sąsajos taškų. Visų pirma, autoriai pabrėžia, kad egzistuoja nemažai įrodymų, jog moterų situacija šalyje dažnai koreliuoja su tam tikros šalies ekonominiu išsivystymo lygiu, valstybės gerbūviu, visuomenės sveikatos rodikliais bei korupcijos lygiais. Kartu, anot autorių, egzistuoja ir kiti alternatyvūs faktoriai nurodantys moterų saugumo šalyje lygį ir koreliuojantys su valstybių saugumu, pavyzdžiui – šalies demokratijos lygis, bendruomenės identiteto pobūdis, kurie, nors ir dažnai preliminarūs, gali ganėtinai tiksliai atskleisti ne tik moterų, tačiau ir bendrą piliečių saugumo šalyje lygį. Taip pat, moterų saugumo, kaip vieno iš lyčių lygybės elementų, lygis šalyje yra reikšmingas faktorius analizuojant bendrą tam tikros šalies saugumą bei taikaus sugyvenimo su kitais lygį²³. Petra Stienen teigia, kad svarbu yra išskirti faktą, jog moterų

²² Jeanne A. K. Hey, *Small States in World Politics - Explaining Foreign Policy Behavior*, Lynne Rienner Publishers, Londonas, 2003, 5-6.

²³ Valerie M. Hudson, Mary Caprioli, Bonnie Ballif-Spanvill, Rose McDermott, Chad F. Emmett, *The Heart of the Matter: The Security of Women and the Security of States*, JSTOR, 2009, <<https://www.jstor.org/stable/40207140>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

saugumas šalyje nepriklauso nuo vien tik anksčiau paminėtų tam tikros valstybės vykdomos politikos faktorių. Anot mokslininkės, moterų saugumas taip pat priklauso nuo valstybės gebėjimo užtikrinti: a) vienodą lyčių dalyvavimą ir reprezentaciją reikšmingų politinių sprendimų priėmimo procesuose; b) tinkamą lyčių biudžeto finansavimą; c) visiems prieinamos informacijos sklaidą; d) taikos operacijų vykdymą; e) tyrimų, susijusių su lyčių lygybe, skatinimą; f) stiprios ir įtraukios žinutės, jog nepaisant lyties, visi piliečiai gali vienodai dalyvauti reikšminguose užsienio politikos procesuose propagavimą²⁴. Nagrinėdama šį konceptą autorė atkreipia dėmesį į sėkmingą mažosios valstybės – Olandijos pavyzdį. Anot P. Stienen, pastaruosius 25 metus Olandija itin efektyviai propagavo lyčių lygybės klausimus savo užsienio politikos darbotvarkėje ir šiandien vis dar palaiko itin aktyvią savo šalies poziciją lyčių lygybės klausimais JT. Naudodamasi JT teikiama platforma Olandija kovoja su diskriminacija lyties pagrindu, siekia užtikrinti moterų ir mergaičių saugumą, taikų gyvenimo būdą, seksualines ir reprodukcinės teises, o šalies diplomatai stengiasi reguliariai palaikyti diskusijas apie vienodas moterų ir mergaičių teises bei abiejų lyčių įtraukumą į reikšmingų sprendimų priėmimo procesus. Anot autorės, pagrindinis tokios Olandijos užsienio politikos motyvacinis faktorius lyčių lygybės užtikrinimo klausimu yra: „smurto prieš moteris ir mergaites prevencija, įtraukus politinių sprendimų proceso užtikrinimas, ekonominis moterų ir mergaičių įgalinimas, konfliktų ir krizinių situacijų sprendimas, taikos operacijų vykdymas bei išeičių ieškojimas po konfliktinių situacijų“. P. Stienen taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad moterų dalyvavimas taikos operacijų procesuose yra itin svarbus elementas, kuris netūrėtų būti pamirštas lygiai taip pat kaip ir moterų ir mergaičių teisių svarba, kurios neturėtų užgožti įvairūs pašaliniai valstybių interesai. Apibendrintai galima teigti, kad moterų saugumo klausimas, nors dažnai užsienio politikoje yra laikomas atskiru, iškart su valstybės saugumu nesiejamu dėmeniu, yra glaudžiai su juo susijęs. Kitas svarbus autorės išskirtas moterų saugumo užtikrinimo šalyje privalumas yra tai, kad moterų dalyvavimas reikšminguose politikos sprendimų priėmimo procesuose užtikrina sklandesnę tam tikros valstybės kelią į taikos užtikrinimą apskritai, kadangi yra įgalinama ieškoti sprendimų, kurie būtų mažiau orientuoti į galimą konfliktą (tačiau šioje vietoje autorė ragina nesivadovauti stereotipiniais įsitikinimais, kad moterys yra „taikesnės“, veikia, todėl, kad jos atspindi pusę esamos pasaulio populiacijos)²⁵.

Įdomu pastebėti ir tai, kad išaugo valstybių, atvirai propaguojančių lyčių lygybės tikslus savo politikos darbotvarkėse, kiekis. Viena iš to priežasčių yra tai, kad įvairios pasaulio valstybės, (tiek didžiosios, tiek mažosios) vadovaujasi vertybiniu noru užtikrinti vienodas lyčių

²⁴ Council of Europe, P. Stienen, *The Gender Dimension of Foreign Policy*, Parliamentary Assembly, 2018, 1 <<https://rm.coe.int/the-gender-dimension-of-foreign-policy-pace-report/1680a38522>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

²⁵ Council of Europe, P. Stienen, *The Gender Dimension of Foreign Policy*, 12-13

galimybes. Tačiau taip pat vis daugiau valstybių pastebi ganėtinai aiškia koreliaciją tarp lyčių lygybės ir klestinčios ekonomikos, atsigavimo po krizių, valstybinio atsparumo²⁶. Dar kitaip šis reiškinys galėtų būti įvardytas kaip „protinga diplomatija ir ekonomika“ (angl. *smart diplomacy and economics*). Dėl šios priežasties autoriai Karin Aggestam bei Jacqui True teigia, kad šiandien ir toliau yra ypatingai svarbu tirti skirtingų valstybės nacionalinės politikos faktorių sąsajas su tai kaip jos renkasi propaguoti lyčių lygybės klausimus tarptautinėje politikoje. Anot autorių, nauji empiriniai duomenys gali padėti iškelti naujas, aktualesnes teorines prielaidas galinčias paaiškinti kaip lyčių lygybės užtikrinimas iš tiesų atsispindi mažųjų valstybių vykdomoje užsienio politikoje. K. Aggestam ir J. True pabrėžia, kad suradus atsakymus į šiuos klausimus, lyties, patriarchato, galios koncepcijos, feministiniai, lyčių lygybės normų bei principų konceptai taps aiškesni²⁷.

1. Strategiškai palankios valstybės įvaizdžio strategijos formavimas

1.1. Valstybės įvaizdžio formavimo strategija

Anot akademiko Keith Dinnie – valstybės įvaizdžio formavimas yra kompleksiškas ir kontroversiškas reiškinys. Savo nuomonę autorius grindžia teiginiu, kad valstybės įvaizdžio formavimas apima ir sujungia daugybę skirtingų disciplinų. Kitaip tariant, tai strategija, kuri apima ne tik įprastą ženklavimo strategiją, tačiau kartu yra ir itin politizuotas konceptas, neretai sukuriantis terpes formuoti skirtingoms nuomonėms bei pažiūroms²⁸. K. Dinnie teigia, kad kalbant apie valstybės įvaizdžio formavimo strategiją į pačią valstybę reikia žiūrėti ne kaip į produktą, tačiau kaip į bendrą tos valstybės piliečių projektą. Tik toks projektas, anot autoriaus, yra sėkmingas valstybės įvaizdžio formavimo strategijos pavyzdys. Strategijos, apimančios originalius, įvairias dimensijas atspindinčius elementus ir tikslingai juos panaudojančios įtvirtinant kultūriškai pagrįstą tos valstybės diferenciaciją. Tokios įvaizdžio formavimo strategijos samprata įgalina valstybę įprasminti ir skatinti tam tikras savo valstybei priskirtas vertybes žadant unikalią patirtį atvykstantiems ar šalyje gyvenantiems žmonėms. Ši strategija tampa sėkminga tuomet, kai ją formuojantys žmonės ne tik sėkmingai ją pristato, tačiau taip pat ir elgiasi pagal deklaruojamas tokios strategijos vertybes. Šios vertybės, anot autoriaus, turėtų apibrėžti ir valstybės gyventojų elgesio ypatybes bei padėti geriau suvokti ir įprasminti

²⁶ Gita Gopinath, *Gender Equality Boosts Economic Growth and Stability*, International Monetary Fund, rugsėjo 27 d., 2022, <<https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/09/27/sp092722-ggopinath-kgf-gender-korea>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

²⁷ Karin Aggestam, Jacqui True, *Gendering Foreign Policy: A Comparative Framework for Analysis*, Foreign Policy Analysis, Oxford Academic, balandis, 2020, <<https://academic.oup.com/fpa/article/16/2/143/5781199>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

²⁸ Keith Dinnie, *Nation Branding Concepts, Issues, Practice*, Elsevier Ltd., 2008, 13

esmines tos valstybės tautoje deklaruojamas vertybes. K. Dinnie teigia, kad šiandien įvairios pasaulio tautos deda vis daugiau sąmoningų pastangų tobulinant valstybės „prekinį ženklą“, siekdamos įgyvendinti pagrindinius, globaliame pasaulyje norinčios išlikti valstybės, tikslus: a) pritraukti turistus; b) skatinti užsienio šalių investicijas; c) didinti eksporto srautus²⁹. Vienas iš pagrindinių valstybės prekės ženklą veiksmingai struktūruojančių veiksnių, anot autoriaus, yra nacionalinis identitetas, šalies tapatybė. Anot K. Dinnie, nacionalinio šalies identiteto esminių bruožų suvokimas yra būtina sąlyga kuriant tautos ar valstybės „ženklą“. Autorius nacionalinį šalies identitetą kildina iš tos valstybės kalbos, literatūros, muzikos, sporto, architektūros bei kitų kultūros elementų, kurie tam tikroje valstybėje „įkūnija tautos sielą“. Jeigu šie aspektai nėra veiksmingai atspindimi – formuojamas valstybės „ženklas“ nebus gilus ir autentiškas, veikiau atsispindės tik kaip paviršutiniškas, lėkštas ir iš tiesų tautos nereprezentuojantis projektas³⁰.

Carolyn Viktorin, Jessica C. E. Gienow-Hecht, Annika Estner, Marcel K. Will valstybės įvaizdžio strategiją apibūdina kaip sąmoningas kolektyvines pastangas sukurti tikslią geografinę, politinę, ekonominę ir socialinę valstybinio darinio reprezentaciją. Anot autorių, vyriausybiniai ir nevyriausybiniai veikėjai prisidedami prie tokio darinio reprezentacijos siekia pritraukti vidinę ir išorinę auditoriją, manančią, kad sukurtos valstybės įvaizdis yra tikslus, patikimas ir vertas paramos. Toks valstybės pripažinimas, anot autorių, atsispindi ir tarptautinėje arenoje padedant tam tikrai valstybei pritraukti užsienio investicijas, padidinti turistų srautus, tapti legitymia tarptautinių konvencijų ar organizacijų nare³¹. Autorių nuomone, valstybės įvaizdžio strategiją kuriantieji turi atsižvelgti į įvairius nacionalinio „ženklą“ elementus – eksportą, tradicijas, kultūrą, jos palikimą, sportą ir panašiai. Kitaip tariant, į valstybinio įvaizdžio kūrimo procesą yra įtraukiami valstybinio „ženklą“ kampanijų iniciatoriai, kurie, bendradarbiaudami su kelių institucijų ar organizacijų veikėjais bendrai siekia kurti kaip įmanoma palankesnę šalies įvaizdį jų propaguojamos strategijos trajektorijos link. Anot autorių, šie veikėjai gali būti tiek vyriausybės pareigūnai, tiek pilietinės visuomenės nariai, tiek tarptautinės organizacijos. Čia autoriai pabrėžia, kad svarbiausias kriterijus tokios strategijos kūrimo išlieka šalies įvaizdžio augimas kitų valstybių ir jų piliečių suvokime apie tam tikrą reprezentuojamą šalį, kadangi tai padeda sukurti šalies reputaciją ir giliai įsitvirtinti žmonių įsitikinimuose³².

²⁹ Keith Dinnie, *Nation Branding Concepts, Issues, Practice*, 15-17

³⁰ Ten pat, 112

³¹ Carolyn Viktorin, Jessica C. E. Gienow-Hecht, Annika Estner, Marcel K. Will, *Nation Branding in Modern History*, Berghahn Books, Niujorkas, 2018, 22-24

³² Carolyn Viktorin, Jessica C. E. Gienow-Hecht, Annika Estner, Marcel K. Will, *Nation Branding in Modern History*, 25-26

1.2. Kaip analizuoti valstybės įvaizdžio formavimo strategiją?

Siekdami suprasti kaip reikėtų tinkamai analizuoti valstybės įvaizdžio strategiją Carolin Viktorin, Jessica C. E. Gienow-Hecht, Annika Estner, Marcel K. Will šio koncepto kompleksiskumą padalija į tris ją charakterizuojančias dalis: a) veikėjus (kokias suinteresuotas šalis galima nustatyti strategijos formavimo procese? Kas dalyvauja kuriant, plėtojant ir įgyvendinant tautos „prekės ženklą“?); b) auditoriją (kokia yra tikslinė auditorijos sandara? Kaip ši auditorija suvokia individualų „prekės ženklą“? Kokia yra daugumos šalies gyventojų nuomonė?); c) priemones (kokios priemonės yra naudojamos kurti valstybės įvaizdžio strategiją? Kiek / ar šias priemones veikė pasikeitusi socialinė, politinė ar kultūrinė šalies situacija?)³³. Greta šių charakteristikų autoriai taip pat išskiria tris šiandien dominuojančius požiūrius į nacionalinio įvaizdžio strategijos kūrimą: a) „ženklėjimas“ ir tautos kūrimas (dominuoja požiūris, jog egzistuoja akivaizdi sąveika tarp valstybinio „ženklų“ kūrimo ir tautos formavimo); b) valstybinio „ženklų“ keitimo (angl. *rebranding*) politika (valstybės istorijos, jos tradicijų naudojimas siekiant sušvelninti esamo šalies politinio konteksto nuosmukius ir pagerinti šalies įvaizdį tarptautiniuose santykiuose); c) „ženklėjimo“ kaip legitimizuojančios priemonės naudojimo strategiją („ženklėjimas“ naudojamas siekiant įgyti nacionalinį bei tarptautinį pripažinimą)³⁴.

Melissa Aronczyk teigia, kad valstybės įvaizdžio dimensijoje kultūra ir tapatybė dažnai yra konceptualizuojami kaip itin reikšmingi įrankiai vykdant tarptautinius santykius. Vis dėlto, anot M. Aronczyk, egzistuoja didelis atotrūkis tarp to kaip valstybės įvaizdžio formavimas atspindi praktikoje ir tarp to, ką intelektualiai visuomenės dalis norėtų traktuoti esant tam tikros valstybės įvaizdžiui. Anot autorės, esminis valstybės įvaizdžio formavimo tikslas – įtvirtinti tam tikrą kolektyvinio identifikavimo formą, modernią giliai išjaustų įsitikinimų ir bendro tikslo išraišką šiuolaikiniame, vis sparčiau globalėjančiame, pasaulyje. Vis dėlto, M. Aronczyk teigia, kad praktikoje ši teorija atspindima kiek kitaip dėl trijų priežasčių: a) tam tikrų miestų ir regionų bandymų sugeneruoti kapitalą neatsižvelgiant į už miesto esančias erdves; b) sukauptų lėšų perkėlimo tolesniam turizmo pritraukimui, tiesioginėms užsienio investicijų schemoms vykdyti, „mokesčių rojų“ kūrimui; c) piliečių ir šalies gyventojų kaip „suinteresuotų šalių“ traktavimo perkeliant atsakomybę už valstybės įvaizdžio formavimo sėkmę arba nesėkmę („gyvenimas pagal prekės ženklą“), dažnai apimant ne visuomet pagrįstus sprendimus³⁵. Anot autorės, valstybės įvaizdžio formavimo konceptas nebuvo formuojamas kaip įrankis akademinėi ar istorinei analizei, o veikiau kaip traukos įrankis valstybių vyriausybėms ir jų

³³ Ten pat 60-64

³⁴ Ten pat 64-67

³⁵ Ten pat 637-638

politikams. Šis įrankis, M. Aronczyk teigimu, įgalino politikus naudoti valstybės viduje įsitvirtinusių naratyvus ir diskursus kaip priemonę kovojant su globalizacija kovoje dėl išteklių pasaulinėje arenoje³⁶.

Akademikai Ilaria Scaglia bei Michael Krenn kalbėdami apie valstybės įvaizdžio kūrimą dėmesį atkreipia į šio koncepto sąvoką su viešąją diplomatiją. Anot I. Scaglia, kad valstybės įvaizdžio kūrimas visų pirma nėra orientuotas į užsienio politiką ar tarptautinių santykių vykdymą, veikiau, egzistuoja kaip procesas, kurio metu daugybė skirtingų veikėjų, tarp kurių gali būti ir valstybės, bando įtvirtinti norimą suvokimą apie tam tikrą šalį (savąją arba kitą) vykdant įvairias, nebūtinai vienas kitai pritariančias, strategijas. M. Krenn nuomone yra atvirkščiai – viešoji diplomatija yra valstybės įvaizdžio formavimo dalis, o vienas iš pagrindinių valstybės įvaizdžio formavimo pranašumų yra tai, kad jis įgalina mokslininkus įtraukti viešosios diplomatijos atvejus į daug gilesnę nacionalinės tapatybės formavimosi chronologiją³⁷. Akademikas Justin Hart, antrindamas M. Krenn, teigia, kad valstybės įvaizdžio formavimo nereikėtų suvokti tik kaip natūraliai vykstančio tęstinio proceso su nusistovėjusia savosios ir kitų šalių praktikos analize. Anot autoriaus, įvairios šalys, vadovaudamasis skirtingomis valstybės įvaizdžio formavimo strategijomis taip pat turi ir skirtingus prioritetus, todėl, norint tirti kaip čia veikia viešoji diplomatija, reikia nustatyti ne tik viešosios diplomatijos iniciatyvų tikslą, tačiau taip pat išnagrinėti politikos formuotojų motyvus renkantis propaguoti šias iniciatyvas³⁸.

Apibendrintai, analizuojant valstybės įvaizdžio formavimo strategiją galima pastebėti, jog jos kūryboje esminį vaidmenį užima šalies tapatybė, kurią sudaro įvairios kultūrinės sritys ir tradicijos. Taip pat, valstybės įvaizdį gali formuoti ne tik vyriausybės pareigūnai, tačiau ir pilietinės visuomenės nariai, tarptautinės organizacijos. Vis dėlto, nagrinėjamoje literatūroje galima pastebėti iškilusią dilemą tarp to, ką tam tikros valstybės bando formuoti ir pateikti kaip savo nacionalinį įvaizdį bei to kaip tas įvaizdis atsispindi kasdienėje valstybės praktikoje. Kyla klausimas ar valstybės įvaizdžio formavimo strategija iš tiesų yra reikalinga valstybėms norint įtvirtinti reprezentatyvų savo šalies įvaizdį lokaliuose ir tarptautiniuose formatuose, ar vis dėlto esminis jos tikslas yra pritraukti užsienio investicijas bei gerinti savo ekonominę būklę?

³⁶ Ten pat 660

³⁷ Ten pat, 598-599

³⁸ Ten pat, 602

2. Mažųjų valstybių teorija

2.1. Mažosios valstybės apibrėžimas ir politinių pasirinkimų ypatybės

Mažosios valstybės, kaip buvo minėta anksčiau, dažniausiai yra apibrėžiamos kaip valstybės turinčios mažesnę kiekį resursų ir mažesnę valstybės teritorijos dydį. Kartais, akademinėje literatūroje mažosios valstybės taip pat yra papildomai skirstomos į tris atskiras kategorijas: a) mikrovalstybes (valstybes, turinčias mažiau nei pusę milijono gyventojų bei mažesnę nei 1000 kvadratinį kilometrų teritorinį valstybės sausumos plotą); b) valstybes, kurių populiacija svyruoja nuo pusės iki vieno milijono; c) valstybės, kurios yra laikomos mažosiomis dėl jų dydžio lyginant su didesnėmis jų kaimynėmis³⁹. Kiti akademikai teigia, kad į atskiras kategorijas mažųjų valstybių skirstyti neverta, kadangi egzistuojančios skirtys tarp to kas yra suvokiama kaip „mikrovalstybė“, „mažoji valstybė“ bei „vidutinė galia“ nėra aiškiai apibrėžtos ir daugiau veikia bendro susitarimo principu nei patvirtintais apibrėžimais⁴⁰. Kita vertus, dalis akademikų, pavyzdžiui Meksikos akademikas Tom Long teigia, kad daugelis pasaulio šalių šiandien gali būti apibūdintos kaip mažosios valstybės. Tokią savo prielaidą autorius pagrindžia mažųjų valstybių skaičiaus augimu, kuris nuo Antrojo pasaulinio karo nuolat sėkmingai didėjo. Autorius taip pat atkreipia dėmesį į jau anksčiau šiame darbe išskirtą mintį, jog mažosios valstybės šiandien sudaro didžiąją dalį pasaulinių ir regioninių tarptautinių organizacijų narių. Taip pat autorius pažymi faktą, kad valstybės dydis nėra tolygus tos valstybės sėkmės garantui. Kitaip tariant, kiekvienoje mažoje valstybėje keletas sėkmingų santykių su kitomis valstybėmis gali sėkmingai perraugti valstybės teritorinio dydžio reikšmę. Pagrindinė T. Long mintis yra ta, kad mažosios valstybės yra laikomos mažomis tik tuomet kai yra lyginamos su didesnėmis valstybėmis. Lygiai taip pat, anot autoriaus, prie tokio požiūrio prisideda ir istoriniai bei kultūriniai tarpvalstybiniai ryšiai kurie formuoja tarptautinę perspektyvą į tai kaip mažoji valstybė turėtų būti suvokiama⁴¹.

Amerikiečių akademikė Nancy E. Wright taip pat teigia, kad į mažąsias valstybes nereikėtų žiūrėti kaip į menkesnes dėl mažesnių jų resursų kiekio. Tyrėjos teigimu, nagrinėjant mažąsias valstybes dažnai yra pamirštama daugybė aktualių ir reikšmingų faktorių iš kurių galima kildinti šių valstybių galią. Mokslininkė teigia, kad užuot naudojusi įprastus ir nusistovėjusius galios apibrėžimus yra verta atsigręžti į kūrybinį mažųjų valstybių elementą.

³⁹ Nancy E. Wright, *Small States and International Relations Pedagogy: Exploring the Creative Agency Frontier*, Pace University, JAV, 2020, <<https://www.redalyc.org/journal/531/53165178005/html/>>, [Žiūrėta 2023.04.12]

⁴⁰ Godfrey Baldacchino, Anders Wivel, *Chapter 1: Small States: Concepts and Theories*, Social and Political Science 2020, kovo 4 d., 2020, 3, <<https://www.elgaronline.com/display/edcoll/9781788112925/9781788112925.00007.xml>>, [Žiūrėta 2023.04.13]

⁴¹ Tom Long, *A Small State's Guide to Influence in World Politics*, kovas, 2022, Oxford Academic, <<https://academic.oup.com/book/41372/chapter/352645945>>, [Žiūrėta 2023.04.12]

Kitaip tariant, tampa svarbu išplėsti esamą galios suvokimo lauką ir daugiau dėmesio skirti „švelniosios“ galios įrankiams⁴². T. Long antrina N. E. Wright minčiai, jog mažųjų valstybių galimybės neturėtų būti suvokiamos per įsitvirtinusių galios apibrėžimus. Veikia, mažųjų valstybių galią reikėtų suvokti per šių valstybių santykius su kitomis valstybėmis, per jų propaguojama tarptautinį identitetą, savų interesų išskyrimą ir propagavimą bei per tai kokiomis priemonėmis šios valstybės renkasi siekti užsibrėžtus tikslus ir t.t.⁴³.

Peter J. Katzenstein pateikia vieną iš sėkmingų mažųjų valstybių „švelniosios“ galios implementavimo bruožų – mažosios valstybės buvimą atvirai tarptautinei prekybai. Anot tyrėjo, buvimas atviram tarptautinei prekybai tiesiogiai koreliuoja su socialinių išlaidų lygiu, kuris dažnai yra ypatingai palankus mažųjų valstybių atvejams. Autorius šią nuomonę pagrindžia tuo faktu, jog atvirumas, kaip konceptas, nesumenkina valstybės nacionalinio pasirinkimo galimybės ir nekenkia ieškant pusiausvyros tarp efektyvaus ir teisingo valstybės elgesio. Vis dėlto, anot autoriaus, esminis atradimas siejantis sėkmingą mažųjų valstybių „švelniosios“ galios implementavimą ir buvimą atvirai tarptautinei prekybai yra jos pažeidžiamumo suvokimas. Kitaip tariant, P. J. Katzenstein, priešingai nei N. E. Wright bei T. Long, teigia, kad tik suvokdama savo pažeidžiamumą mažoji valstybė gebės sukurti tinkamą socialinę ir vertybinę partnerystę vystyti sėkmingą mažųjų valstybių korporatyvinę politiką. Anot autoriaus, esminis skirtumas išskiriantis mažąsias ir didžiąsias valstybes renkantis savo politines strategijas yra tai, kad mažosios valstybės stengsis skatinti tarptautinius liberalizacijos procesus, vidinėje savo politikoje bus linkusios daugiau kompensuoti ir lanksčiau prisitaikyti prie išorės sąlygų. Lygiai taip pat autorius atkreipia dėmesį į tai, kad mažosios valstybės, priešingai nei didžiosios, bus imlesnės renkantis savanorišką ir neformalų tam tikrų politinių klausimų koordinavimą⁴⁴. Godfrey Baldacchino ir Anders Wivel nuomone atvirumas tarptautinei prekybai yra palankus bruožas, nes jo dėka mažosios valstybės užtikrina palankias prekybos sąlygas ir sumažina skurdą šalies viduje. Vis dėlto, autoriai pabrėžia, kad išaugusi globalizacija yra savotiškas dviašmenis kardas. Kitaip tariant, nors jo dėka mažosios valstybės turi daugiau galimybių pagerinti savo ekonominę padėtį šalyje, kartu tai yra padidėjusi rizika šalies saugumui dėl galimų padažnėjančių teroristinių atakų, masinės migracijos atvejų, pinigų „plovimo“ epizodų, klimato degradacijos. Pastarasis veiksny, beje, yra itin pavojingas mažųjų valstybių saugumui. Tuo pačiu, padidėjęs institucijų kiekis, anot akademikų, suteikia mažoms

⁴² Nancy E. Wright, *Small States and International Relations Pedagogy: Exploring the Creative Agency Frontier*, Pace University, JAV, 2020, <<https://www.redalyc.org/journal/531/53165178005/html/>>, [Žiūrėta 2023.04.12]

⁴³ Tom Long, *A Small State's Guide to Influence in World Politics*, kovas, 2022, Oxford Academic, <<https://academic.oup.com/book/41372/chapter/352645945>>, [Žiūrėta 2023.04.12]

⁴⁴ Peter J. Katzenstein, *Small States and Small States Revisited*, New Political Economy, Vol. 8, No. 1, Carfax Publishing, 2003, 9-12, <<https://pkatzenstein.org/data/p9.pdf>>, [Žiūrėta 2023.04.15]

valstybėms daugiau galimybių turėti „garsesnę“ balsą, kadangi atsiranda daugiau platformų, kuriose mažosios valstybės turi galimybę siekti savo tikslų ir formuoti savo valstybės poziciją tarptautiniuose kontekstuose. Vis dėlto, gausesnis įvairių platformų egzistavimas kartu apriboja mažųjų valstybių autonomiją pasirinkimą bei pareikalauja didesnio kiekio diplomatinių ir administracinių resursų⁴⁵.

Spartėjanti globalizacija taip pat reikalauja greitesnės ir efektyvesnės nei anksčiau reakcijos globalių krizių metu. Akademinėje literatūroje vis dar yra įsitvirtinusi nuostata, jog mažosios valstybės stengsis visomis įmanomomis priemonėmis užkirsti kelią galimai krizei, kadangi krizės laikotarpiu mažoji valstybė dažniausiai bus pasmerkta pranykti didžiųjų šalių šešėlyje. Vis dėlto, verta paminėti Efraim Inbar bei Gabriel Sheffer mintį, jog iš tiesų praktikoje mažosios valstybės sugeba ne tik išlikti globalios pasaulinės krizės akivaizdoje, tačiau taip pat sugeba adaptuotis prie naujai susidariusių tarptautinių sąlygų veikti. Anot autorių, pesimistinė mažųjų valstybių vertinimą šiandien pamažu keičia optimistinis žiūros kampas pastebintis mažųjų valstybių atsparumo galią. Ši atsparumo galia, žinoma, yra formuojama per mažųjų valstybių įdirbį tarptautinio įstatymo sklaidos procese, tarptautinių teismų formavime. Nagrinėdamos mažąsias valstybes ir jų politinius pasirinkimus autorės antrina T. Long minčiai, jog valstybės dydis nebūtinai koreliuos su tos valstybės galia, todėl ir mažosios valstybės nebūtinai bus silpnesnės nei didžiosios valstybės. E. Inbar bei G. Sheffer taip pat iškelia globalizacijos dvilypumo problematiką mažųjų valstybių tyrimuose. Autoriai antrina G. Baldacchino ir A. Wivel iškeltą problematiką dėl prieštaringo globalizacijos poveikio mažųjų valstybių politikai, tai yra, ekonominės tarpusavio priklausomybės didėjimą nuo kitų valstybių bei nacionalinio identiteto asimiliacijos dilemą. Tačiau, autoriai taip pat akcentuoja tai, kad svarbu yra atminti, jog po Pirmojo pasaulinio karo mažosios valstybės nebuvo galutinai asimiliuotos į virš nacionalinį būvį, tačiau ir toliau sėkmingai veikė vadovaudamosis savo nepriklausomais sprendimais ir alternatyviomis strategijomis. Šioje vietoje E. Inbar ir G. Sheffer iškelia pagrindinę mąstymo skirtį lemiančią tai kaip mes interpretuosime mažąją valstybę globalioje arenoje – kaip veikėją, kuri pamažu praras savo veikimo galimybes ir bus įtraukta tarptautinės rinkos mechanizmų ir piliečių bendruomenių ar kaip kryptingai save apibrėžiantį politinį vienetą galintį formuoti reikšmingus politinius pasirinkimus ir strategijas⁴⁶. Profesorius ir ekonomistas Erik Jones taip pat išskiria mažųjų valstybių autonomiškumą ir

⁴⁵ Godfrey Baldacchino, Anders Wivel, *Chapter 1: Small States: Concepts and Theories*, Social and Political Science 2020, kovo 4 d., 2020, 2, <<https://www.elgaronline.com/display/edcoll/9781788112925/9781788112925.00007.xml>>, [Žiūrėta 2023.04.13]

⁴⁶ Efraim Inbar, Gabriel Sheffer, *The National Security of Small States in a Changing World*, Frank Cass & CO. LTD, Londonas, 1997, 41-44

galimybę rinktis nepriklausomai nuo globalių pasaulio tendencijų. Kalbėdamas apie sėkmingus tokio politiško autonomiškumo reiškinius E. Jones atkreipia dėmesį į tai, kad mažosios valstybės, lygiai taip pat kaip ir didžiosios, susiduria su daugybė įvairių politinių pasirinkimų galimybių ir ne visuomet vadovaujasi tuo, kas struktūriškai ir teoriškai gali būti laikoma mažosioms valstybėms naudingesnėmis pasirinkimo galimybėmis⁴⁷. Kaip pavyzdį galima analizuoti Singapūro atvejį. Singapūras „švelniosios“ galios priemones pasirinko implementuoti ne dėl to, kad pagal mažųjų valstybių teorinę prielaidą turėjo „paveldėtą“ resursų trūkumą ir siekė užsitikrinti savo įtaką globalioje arenoje, tačiau todėl, kad Didžiosios Britanijos kolonijinio laikotarpio palikimas šalies perspektyvoje buvo strategiškai itin nenaudingas istorinis „palikimas“. Neapykanta, kurią šiam laikotarpiui jautė Singapūro piliečiai persikėlė į veiklą vietinėse asociacijose dirbančiose su migrantais, norinčiais pakeisti padėtį šalyje. Pamažu, veikla šiose asociacijose ir vidaus politikos gebėjimas prisitaikyti prie globalėjančios pasaulio arenos nulėmė Singapūro „švelniosios“ galios implementavimo sėkmę tarptautiniu mastu⁴⁸.

Apibendrintai, galima teigti, jog suvokimas, kad mažosios valstybės, susidurdamos su įvairių resursų trūkumu ir globalėjančio pasaulio keliamu asimiliacijos pavojumi, bus priverstos pasitelkti nusistovėjusias veikimo praktikas siekiant įsitvirtinti globalioje arenoje ne visuomet yra determinuotas. Priešingai, nedidelis mažųjų valstybių teritorinis dydis, atspindėtas efektyvesnėje administracinėje struktūroje įgalina mažąsias valstybes būti lankstesnėmis ir greičiau reaguoti į besikeičiančius globalaus pasaulio įvykius, o kartu – kokybiškai analizuoti siauresnes politikos sferas, fokusuojantis į vieną ar keletą esminių klausimų aktualių tam tikrai mažajai valstybei. Taip pat, galima kelti hipotezę, kad turėdamos lankstesnę administracinę struktūrą, mažosios valstybės galės efektyviau išnaudoti savo „švelniosios“ galios priemones (per diplomatinis ryšius, kultūrą, vertybių, tradicijų sklaidą ir panašiai) nei didžiosios valstybės. Vis dėlto, kyla klausimas – kaip mažosios valstybės implementuoja savo pasirinktas „švelniosios“ galios priemones valstybės įvaizdžio formavimo politikoje ir ar jos yra veiksmingai atspindimos mažosios valstybės kasdienėje praktikoje?

⁴⁷ Erik Jones, *Economic Adjustment & Political Transformation in Small States*, Oxford University Press Inc., Niujorkas, 2008, 32-36

⁴⁸ Andrew F. Cooper, Timothy M. Shaw, *The Diplomacies of Small States Between Vulnerability and Resilience*, Palgrave Macmillan UK, balandžio 8 d., 2009, 65-68, <https://www.google.lt/books/edition/The_Diplomacies_of_Small_States/Tq-DDAAAQBAJ?hl=lt&gbpv=0>, [Žiūrėta 2023.04.18]

2.2. Mažosios valstybės ir „švelnioji“ galia

Nuo Teodoro Ruzvelto laikų išgarsėjusi frazė „kalbėk švelniai ir nešiokis didelę lazdą“ akcentavo „švelniosios“ galios reikšmę valstybių vykdomoje politikoje. Šios galios reikšmė nėra abejojama ir analizuojant mažųjų valstybių politiką, tačiau svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad „švelnioji“ galia yra pagrindinė galios forma, kurią tarptautiniuose kontekstuose gali implementuoti mažosios valstybės. Anksčiau minėtas profesoriaus J. S. Nye „švelniosios“ galios apibrėžimas atkreipė dėmesį į tai, kad ši galios forma visų pirma labiausiai yra matoma per kultūros, politinių vertybių ir užsienio politikos rakursus. Nagrinėjant šios minties praktinę išraišką galima paminėti Indijos „švelniąją“ galią, pasireiškiančią per amerikietiškojo Holivudo atitikmenį – Tolvudą (angl. *Tollywood*). Tolvudas šiandieninėje Indijoje laikomas patrauklesniu šaltiniu reprezentuojant Indijos tradicijas ir skleidžiant šalies vertybes Indijos diasporai svetur⁴⁹. Kitaip tariant, nors šis Indijos kino industrijos pavyzdys kalba apie didžiosios valstybės kultūros daromą įtaką valstybės įvaizdžio įtvirtinimui, galima teigti, kad kultūrinis „švelniosios“ galios prieigos veiksmingumas neabejotinai yra reikšmingas tiriant ir mažųjų valstybių siekį įsitvirtinti globalioje arenoje.

Mokslininkė Irene S. Wu taip pat pabrėžia, kad nors „švelnioji“ galia gali būti matuojama analizuojant valstybės kultūrą, vertybes, švietimo programas, mediją ir religiją, tačiau kaip teigia pati mokslininkė – šiuos įrankius išmatuoti nėra paprasta. Pavyzdžiui, tiriant šalies „švelniąją“ galią per kino kultūrą (filmus, reklamas, ir t.t.) reikia nustatyti ne tik kiek filmų apie tam tikrą propaguojamą valstybės žinutę tam tikra šalis išleidžia, tačiau ir kiek žmonių toje šalyje supranta siunčiamos žinutės prasmę. Vis dėlto, anot autorės, remiantis Jonathan McClory mintimis, „švelniąją“ galią galima išmatuoti ir remiantis vyriausybės politikų kokybės analize, diplomatine tam tikros valstybės infrastruktūra, bendra kultūrine valstybės produkcija. Taip pat, analizuojant kokį indėlį valstybės „švelniosios“ galios sklaidoje sukuria nevalstybiniai veikėjai, humanitarinės organizacijos bei kaip efektyviai šie veikėjai veikia tarptautiniuose kontekstuose. Mokslininkė taip pat teigia, kad „švelniosios“ galios efektyvumas yra matomas ir tokiuose aspektuose kaip antrosios kalbos pasirinkime, sporto komandų palaikyme, tam tikrų mados namų drabužių dėvėjime, televizijos šou ar vaizdo žaidimų pasirinkime⁵⁰.

⁴⁹ Naren Chitty, Li Ji, Gary D. Rawnsley, Craig Hayden, *The Routledge Handbook of Soft Power*, Routledge, Niujorkas, 2017, Part II, <https://www.google.lt/books/edition/The_Routledge_Handbook_of_Soft_Power/vTVuDQAAQBAJ?hl=lt&gbpv=1&dq>, [Žiūrėta 2023.05.04]

⁵⁰ Irene S. Wu, *Measuring Soft Power with Conventional and Unconventional Data*, National Academies, 1-2, <https://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbasssite/documents/webpage/dbasse_179613.pdf>, [Žiūrėta 2023.05.10]

Šioje vietoje taip pat yra svarbu atsižvelgti į jau anksčiau minėto islandų akademiko Baldur Thorhallsson „prieglobsčio teoriją“ (angl. *shelter theory*). Anot B. Thorhallsson teorijos, mažųjų valstybių pagrindinis tikslas visuomet bus išvengti galimos krizės (karinės, ekonominės, politinės ir t.t.). Dėl šios priežasties, remiantis prieglobsčio teorija, mažoms valstybėms yra privalu užsitikrinti ekonominį, politinį ir socialinį prieglobstį tarptautinėje arenoje. Socialinis prieglobstis, anot autoriaus, remiasi būtent į tai kaip mažosios valstybės renkasi naudoti savo kultūrą, formuoti priimtinas normas, propaguoti prioretizuojamas vertybes, ideologiją, gyvenimo būdą, tradicijas, mitus siekiant kompensuoti mažos bendruomenės ekspertų trūkumą⁵¹. Dėl šios priežasties, mažoms valstybėms yra ne tik svarbu, tačiau ir būtina užtikrinti sėkmingą „švelniosios“ galios implementavimą svetur.

Apibendrintai, galima teigti, jog „švelnioji“ galia valstybėse dažniausiai yra implementuojama pasitelkus švietimą, diplomatinis santykius, renkantis valstybės valdymo būdą, technologijas, kultūrą, verslą ir pan. Šios sferos yra naudojamos tam, kad valstybės galėtų sėkmingai formuoti ir skatinti savo propaguojamas vertybes ir normas bei taip didintų savo įtakos galią ir matomumą svetur. Taip pat, remiantis autoriais Benjamin de Carvalho ir Iver B. Neumann, mažosios valstybės taip pat sieks didžiųjų valstybių pripažinimo vien jau tam, kad padėtų užtikrinti tarptautinę taiką ir saugumą, kartais dalyvaudamos joms kitomis prasmėmis visiškai neaktualiose temose arba prisiimdamos lyderės vaidmenį nišinėse sferose, pavyzdžiui aktyviai pasisakydamos tokiomis temomis kaip klimato kaita ir t.t. Anot autorių, taip mažosios valstybės elgiasi ne todėl, kad nori įtvirtinti savo, kaip lyderės vaidmenį, tačiau tam, kad įrodytų, jog yra patikimos ir geros partnerės bei sugeba „smūgiuoti virš savo svorio kategorijos“ (angl. *punch above their weight*)⁵².

Mažosioms valstybėms, sėkmingas „švelniosios“ galios implementavimas taip pat svarbus ne tik savo šalies matomumo ar įtakos didinimui, tačiau taip pat siekiant bendro saugumo užtikrinimo bei kitų valstybių paramos. „Švelnioji“ galia mažųjų valstybių politikoje tampa viena iš pagrindinių priemonių siekiant šių tikslų.

2.3. Kaip analizuoti „švelniosios“ galios formavimo modelių efektyvumą?

Apsibrėžus kas yra „švelnioji“ galia ir kokiais tikslais mažosios valstybės renkasi ją naudoti tampa svarbu identifikuoti tiriamos mažosios valstybės pasirinktus „švelniosios“ galios sklaidos įrankius. Šių įrankių analizė padės nustatyti kokiais būdais ir kaip efektyviai tam

⁵¹ Anne-Marie Brady, *Small States and the Changing Global Order New Zealand Faces the Future*, Springer Nature Switzerland AG, 2019, 348-386

⁵² Jelena Radoman, *Small States in World Politics: State of the Art*, Journal of Regional Security, 2019, 85, <<https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2217-995X/2018/2217-995X1802179R.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

tikroje mažojoje valstybėje veikia „švelnioji“ galia. „Švelniosios“ galios veikimo būdus šalyje galima nagrinėti tiriant jos kultūros sklaidą (kaip šalis renkasi įveiklinti savo kalbą, menus, tradicijas), vidinę politiką (kaip šalyje yra skatinamas turizmas, apšviečiami valstybės piliečiai) ir pan. Vis dėlto, norint atlikti kryptingą šalies „švelniosios“ galios panaudojimo ir pasirinktų įrankių efektyvumo analizę, svarbu atsigręžti ir į tai kokias „švelniosios“ galios strategijas šalis renkasi formuoti ir gebėti tikslingai jas analizuoti.

Kryptingą mažosios valstybės „švelniosios“ galios strategijos formavimo efektyvumą galima tirti analizuojant ir tam tikros valstybės santykį su kitomis šalimis (kaip yra renkamosi vykdyti diplomatiniai santykiai, palaikyti tarptautinius susitarimus, ekonominius sandorius), kadangi sėkmingi valstybių tarpusavio santykiai yra vienas pagrindinių „švelniosios“ galios tikslų, o jų sėkmė padeda valstybėms formuoti savo diskursą globalioje arenoje. Tuo pačiu, tarptautiniai susitarimai ir bendrai priimti tikslai tam tikrais vertybiniais klausimais gali turėti reikšmingą įtaką siekiant kitų, tomis pačiomis vertybėmis besivadovaujančių, valstybių paramos⁵³. Pavyzdžiui, šiandien, Jungtinių Arabų Emyratai vykdydami savo tarptautinius įsipareigojimus Darna vystymosi tikslams (angl. *Sustainable Development Goals*) pasiekti efektyviai naudojasi savo teikiamos humanitarinės pagalbos svetur priemonėmis. Nors Jungtiniai Arabų Emyratai tikrai negali būti prilyginti mažajai valstybei, efektyvi šalies humanitarinės pagalbos sklaidos, sėkmingai formuojančios Jungtinių Arabų Emyratų santykį su kitomis valstybėmis, analizė gali būti pritaikyta ir mažųjų valstybių atvejams. Akademikas Adam Krzymowski teigia, kad tiriant kokią rolę tam tikra valstybė renkasi užimti propaguodama savo „švelniąją“ galią tarptautiniuose kontekstuose svarbu išskirti tris šios galios implementavimo požiūrio kampus – ar tam tikra valstybė yra pasyvi, paklusni ar kūrybiška renkantis savo „švelniosios“ galios priemones ir įrankius tarptautiniuose santykiuose. Autoriaus nuomone pastaruoju metu pasaulyje matoma vis daugiau valstybių, kurios renkasi „švelniosios“ galios priemones įgyvendinti kūrybiškai (t.y. naudojantis įvairiomis, naujomis praktikomis, kultūros eksportu, kitais netradiciniais būdais), tačiau, A. Krzymowski pabrėžia, kad renkantis šį „švelniosios“ galios įgyvendinimo būdą valstybė taip pat turi būti iniciatyvi, jeigu nori pasiekti tokios savo politikos efektyvumą. Nagrinėdamas Jungtinių Arabų Emyratų teikiamos humanitarinės pagalbos svetur efektyvumą, autorius atkreipė dėmesį ir į tai, jog vykdant tokią analizę svarbu atkreipti dėmesį ir į šalies nevyriausybinis veikėjus bei kaip jie

⁵³ McKinsey & Company, *Partnering for parity: Strengthening collaborations for gender equality*, spalio 20 d., 2017, <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/partnering-for-parity>, [Žiūrėta 2023.05.10]

veikia santykių su kitomis valstybėmis formavimą, kadangi būtent kryptingas ir sėkmingas tarptautinių sąjungų formavimas yra pagrindinis „švelniosios“ galios tikslas⁵⁴.

Autoriai Andrew F. Cooper bei Timothy M. Shaw teigia, kad „švelniosios“ galios efektyvumas gali būti matuojamas pagal tai kaip vieningai veikia tam tikros valstybės vyriausybė ir jos visuomenė. „Švelniosios“ galios implementavimo procesą autoriai prilygina ilgai trunkančiai propagandai (angl. *long-term propaganda*) veikiančiai formuojant tam tikrus vieningus bendruomenės diskursus. Remiantis autoriais, „švelnioji“ galia nebus sėkminga jeigu valstybė ir tos valstybės piliečiai neveiks išvien, todėl, anot jų, tokia galia niekuomet nebus sėkminga ir svetur, kad ir kokios priemonės jos implementavimui bus pasirinktos⁵⁵.

Apibendrintai, galima teigti, jog tiriant „švelniosios“ galios formavimo modelių efektyvumą visų pirma reikia atsižvelgti į tai, kokių būdu tam tikra šalis renkasi implementuoti savo „švelniąją“ galią tarptautiniuose kontekstuose. Išanalizavus kokią priegią tam tikra valstybė renkasi formuojant savo „švelniąją“ galią svetur, šios galios efektyvumo analizė turėtų būti atliekama analizuojant pagrindinį „švelniosios“ galios tikslą – sėkmingų tarpvalstybinių santykių užmezgimą ir gebėjimą juos palaikyti.

3. Metodologija

Siekiant atsakyti į tyrimo klausimą ir atlikti tyrime išsikeltus uždavinius svarbu nusibrėžti aiškius tyrimo rėmus ir tyrimo metu naudoti planuojamus analizės įrankius.

Kaip buvo minėta darbo įvade – šiandien tarptautinėje arenoje Islandija daugiausiai yra matoma kaip įtrauki, progresyvi ir už lyčių lygybę aktyviai kovojanti šalis. Dėl šios priežasties šiame tyrime buvo pasirinkta analizuoti Islandijos lyčių lygybės politiką ir tirti kaip efektyviai šalis naudoja savo „švelniosios“ galios įrankius pasiekti tokios politikos tikslus. Lyčių lygybės politikos efektyvumas Islandijoje bus tiriamas naudojantis trimis sėkmingo valstybės įvaizdžio formavimo **matmenimis**: a) gebėjimu kryptingai paveikti savo šalies įvaizdį ir suvokimą apie šalį tarptautiniame kontekste; b) gebėjimą užmegzti ir palaikyti sėkmingus tarptautinius santykius su kitomis valstybėmis; c) gebėjimą sėkmingai užsitikrinti savo politinius tikslus ir įtaką globalioje arenoje.

⁵⁴ Adam Krzymowski, Role and Significance of the United Arab Emirates Foreign Aid for Its Soft Power Strategy and Sustainable Development Goals, International Affairs Department, Zayed University, Jungtinių Arabų Emyratai, 2022, <<https://www.mdpi.com/2076-0760/11/2/48>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁵⁵ Andrew F. Cooper, Timothy M. Shaw, *The Diplomacies of Small States Between Vulnerability and Resilience*, Palgrave Macmillan UK, balandžio 8 d., 2009, 65-66, <https://www.google.lt/books/edition/The_Diplomacies_of_Small_States/Tq-DDAAAQBAJ?hl=lt&gbpv=0>, [Žiūrėta 2023.04.18]

Siekiant išsiaiškinti kaip efektyviai Islandijoje yra formuojama lyčių lygybės politika darbo metu bus naudojami šie **įrankiai**: a) aktualių politikų socialinės medijos įrašų apžvalga; b) tarptautinių susitarimų tikslų įgyvendinimo praktikoje apžvalga bei kultūrinio lauko turinio analizė; c) vidaus politikos statistikų lyčių lygybės klausimais duomenų analizė. Visi trys įrankiai bus analizuojami skirtinguose tyrimo poskyriuose. Šių poskyrių pabaigoje bus pateikiamos įrankius apibendrinančios išvados, leidžiančios nustatyti kiekvieno įrankio reikšmę Islandijos vykdomai lyčių lygybės politikai bei atskleisti kaip/ar efektyviai Islandija, būdama mažąja valstybe, formuoja savo, kaip klausimo lyderės ir patikimos sąjungininkės amplua.

Pirmiausia, Islandijos gebėjimas kryptingai paveikti šalies įvaizdį ir suvokimą apie šalį tarptautiniame kontekste bus tiriamas analizuojant Islandijos prezidento – Guðni Th. Jóhannesson, pirmosios ledi – Eliza Reid, ministrės pirmininkės – Katrin Jakobsdóttir, parlamento narės – Bryndís Haraldsdóttir bei socialinių reikalų ministrės Svandís Svavarsdóttir socialinių tinklų (*Twitter*, *Instagram*) įrašus. Išvardintų asmenų paskyrų analizė bus vykdoma ieškant šių frazių ir žodžių: *mergaitės, moterys, moterys Ukrainoje, moterų lyderystė, moterų saugumas, moterų ir mergaičių teisės, moterų liberalizacija, moterų įgalinimas, moterų reprezentacija, moterų kultūra, požiūris į moteris, reprodukcinė sveikata, lyčių lygybė, lygios visuomenės, seksualinis priekabiavimas ir smurtas, visų lyčių įtraukumas, vienodas užmokestis, teisė į savo kūną*. Socialinių medijų įrašų su šiomis frazėmis ir žodžiais bus ieškoma analizuojant laikotarpį tarp 2022 m. vasario 24 d. iki 2023 m. vasario 24 d. Šis laikotarpis buvo pasirinktas dėl siekio atidžiau pažvelgti kaip Islandija, būdama mažąja šalimi, veikia lyčių lygybės klausimu globalios krizės laikotarpiu. Taip pat todėl, kad Rusijos pradėtas karas Ukrainoje reikšmingai paveikė lyčių lygybės padėtį ir sukėlė precedento Europoje neturinčią humanitarinę krizę, o smarkiai išaugęs smurtas prieš moteris ir mergaites atskleidė tebesitęsiančius iššūkius lyčių lygybės sferoje visame pasaulyje⁵⁶. Ištyrus kiek įrašų su šiomis frazėmis savo socialinėse medijose paskelbė anksčiau įvardyti politikai gauti rezultatai bus vertinami juos prilyginant kitos aktyviai lyčių lygybę propaguojančios mažosios valstybės – Danijos⁵⁷ tapačias politines pareigas užimančių politikų ir viešųjų ryšių *Twitter* bei *Instagram* paskyrų įrašų skaičiui. Šis žingsnis bus atliekamas tam, kad būtų galima palyginti skirtingų mažųjų valstybių lyčių lygybės propagavimo dažnumą socialinėse medijose. Palyginus gautus rezultatus tiriant šių mažųjų valstybių socialines medijas taip pat bus ištirtas aktyviai lyčių

⁵⁶ UN Women, *Securing Gender Equality in Ukraine Amidst the War*, 2023, <<https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/02/securing-gender-equality-in-ukraine-amidst-the-war>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁵⁷ European Institute for Gender Equality, *Gender Equality Index*, Denmark, 2022, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/DK>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

lygybę propaguojančios didžiosios valstybės – Vokietijos⁵⁸ tapačias politines pareigas užimančių politikų *Twitter* bei *Instagram* įrašų skaičius. Šis žingsnis bus atliekamas tam, kad būtų galima palyginti mažųjų ir didžiųjų valstybių lyčių lygybės propagavimo dažnumą socialinėse medijose ir ištirti ar riboti mažųjų valstybių žmogiškieji resursai yra reikšmingi ribojant šių įrašų sklaidos dažnumą globalios krizės laikotarpiu. Danijos ir Vokietijos politikų įrašai taip pat bus analizuojami pirmųjų Rusijos pradėto karo Ukrainoje metų rėmuose. Atlikus įvardytų šalių **lyginamąją analizę** gauti rezultatai bus naudojami atsakant į klausimą kaip dažnai Islandija naudojami savo socialiniais tinklais (*Twitter*, *Instagram*) implementuodama savo „švelniąją“ galią svetur. Ši tyrimo dalis bus apibendrinta poskyrio pabaigoje pateikiamose išvadose ir pasitelkiama kituose skyriuose tiriant Islandijos „švelniosios“ galios efektyvumą.

Analizuojant Islandijos gebėjimą užmegzti ir palaikyti sėkmingus santykius su kitomis valstybėmis bus tirama kaip Islandija konstruoja lyčių lygybės diskursą tarptautinių susitarimų kontekste. Šioje dalyje bus nagrinėjama Konvencija dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo, kurią pasirašydama Islandija pasižadėjo užtikrinti lygiavertę lyčių reprezentaciją nacionaliniame parlamente. Siekiant ištirti kaip efektyviai Islandija vykdo šį pasižadėjimą gauti rezultatai bus matuojami pasitelkus lyginamąją analizę su kitomis Konvenciją pasirašiusiomis šalimis narėmis (Danija ir Vokietija). Taip pat bus tiriamas Islandijos pasižadėjimų JT Pasaulinės moterų inovacijų pokyčiams koalicijos įgyvendinimas šalies praktikoje. Šie pasižadėjimai bus tiriami analizuojant kaip Islandija renkasi vykdyti feministinės politikos sklaidą šalies viduje ir kaip dėl savo šalies pasirinkimų Islandija yra matoma svetur. Galiausiai, bus atliekama Islandijos kultūrinio lauko analizė siekiant išsiaiškinti kaip šalis renkasi implementuoti „švelniąją“ galią per kultūros sklaidą. Šioje poskyrio dalyje bus tiriamos Islandijos literatūros instituto, Islandijos filmų centro bei Islandijos meno centro vykdomos veiklos. Šios veiklos bus tiriamos matuojant lyčių lygybės propagavimo žinučių kiekį Islandijos literatūros, filmų ir meno parodų sklaidoje. Gauti rezultatai bus susisteminti ir pateikti poskyrį apibendrinančiose išvadose.

Islandijos gebėjimas užtikrinti savo politinius tikslus lyčių lygybės klausimais ir šalies formuojama įtaka globalioje arenoje bus nagrinėjami pasitelkiant lyties politikos, vykdomos šalies viduje, rodiklių analizę. Šių rodiklių analizė bus įgyvendinama analizuojant Islandijos parlamento įtvirtintus Lygios padėties ir lygių teisių nepriklausomai nuo lyties bei Lygybės reikalų administravimo įstatymus. Gauti rezultatai bus lyginami su Danijos ir Vokietijos vykdomos vidaus politikos lyčių lygybės klausimais rodikliais bei naudojami matuojant

⁵⁸ European Institute for Gender Equality, Gender Equality Index, Germany, 2022, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/DE>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

Islandijos lyčių lygybės politikos šalies viduje efektyvumą. Poskyrio pabaigoje bus pateikiamos poskyrį apibendrinančios išvados.

Galiausiai, magistro darbo pabaigoje bus pateikiamos visą magistro darbą apibendrinančios išvados, kurios bus orientuotos į tyrimo metu iškelto tikslinio klausimo atsakymą bei ateities rekomendacijas Islandijai.

4. Islandijos „švelniosios” galios strateginė analizė

4.1. Šalies įvaizdžio formavimas tarptautinėje perspektyvoje

Analizuojant Islandijos gebėjimą kryptingai paveikti šalies įvaizdį ir suvokimą apie šalį lyčių lygybės klausimu tarptautiniame kontekste tampa svarbu tirti aktualiausius ir matomiausius Islandijos politikus. Dėl šios priežasties buvo pasirinkta tirti Islandijos prezidento (Guðni Th. Jóhannesson), Islandijos prezidento žmonos ir aktyvios feministės (Eliza Reid), dabartinės Islandijos parlamento narės ir aktyvios feministės, lyčių lygybės propaguotojos (Bryndís Haraldsdóttir), Islandijos Socialinių reikalų ministrės ir aktyvios lyčių lygybės, moterų teisių propaguotojos (Svandís Svavarsdóttir) bei Islandijos ministrės pirmininkės (Katrín Jakobsdóttir) socialinių tinklų (*Twitter*, *Instagram*) paskyras.

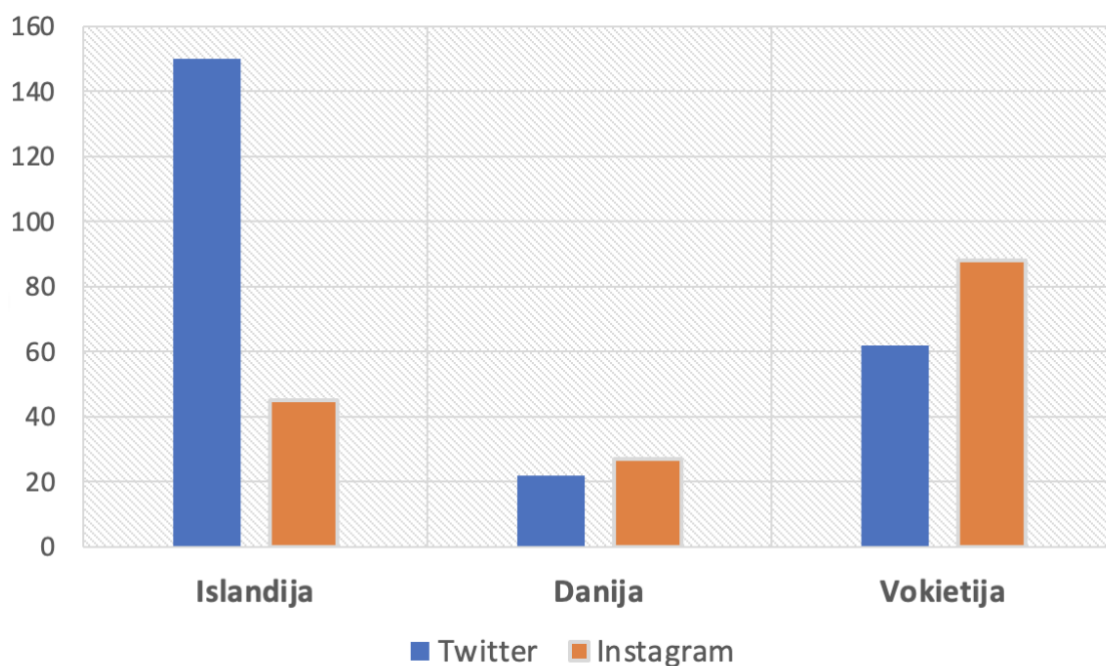
Išanalizavus šias socialinių medijų paskyras, buvo nustatyta, jog nuo 2022 m. vasario 24 d. iki 2023 m. vasario 24 d. Guðni Th. Jóhannesson savo *Twitter* paskyroje paskelbė 23 įrašus, susijusius su: moterimis ir mergaitėmis (18); lyčių lygybe (14), moterų ir mergaičių teisėmis (4), seksualiniu smurtu ir smurtu lyties pagrindu (5); moterų įgalinimu (3); reprodukcinė sveikata (1). *Instagram* paskyros politikas neturi, todėl ji tirta nebuvo. Tuo pačiu laikotarpiu Eliza Reid savo *Twitter* paskyroje paskelbė 99 įrašus, susijusius su moterimis ir mergaitėmis (71); lyčių lygybe (44); moterimis Ukrainoje (2); vienodu užmokesčiu (2); moterų įgalinimu (21); moterų lyderyste (8); moterų ir mergaičių teisėmis (6); moterų kultūra (moterys literatūroje, istorijoje, versle, sporte) (10); požiūriu į moteris (6); įtraukumu (5). Savo *Instagram* paskyroje E. Reid paskelbė 33 įrašus, susijusius su: moterimis ir mergaitėmis (20); lyčių lygybe (15); moterų įgalinimu (10); moterimis Ukrainoje (2); seksualiniu smurtu ir smurtu lyties pagrindu (1); moterų kultūra (2). Katrín Jakobsdóttir savo *Twitter* paskyroje paskelbė 19 įrašų, susijusių su: moterimis ir mergaitėmis (12); lyčių lygybe (8); moterimis Ukrainoje (5); moterų teisėmis (3); moterų lyderyste (6); reprodukcinė sveikata (1); moterų reprezentacija (1). Savo *Instagram* paskyroje politikė paskelbė 1 įrašą, susijusį su moterimis ir lyčių lygybe. Bryndís Haraldsdóttir savo *Twitter* paskyroje paskelbė 8 įrašus, susijusius su: moterimis ir mergaitėmis (8); moterimis Ukrainoje (1); reprodukcinė sveikata (2); moterų ir mergaičių teisėmis (3);

moterų lyderyste (2); moterų liberalizacija (2); moterų kultūra (1); lygia visuomene (1). Savo *Instagram* paskyroje politikė paskelbė 3 įrašus, susijusius su: moterimis (3); reprodukcinė ir seksualinė sveikata (1); moterimis Ukrainoje (1); moterų teisėmis (1); moterų lyderyste (2). Svandís Svavarsdóttir savo *Twitter* paskyroje paskelbė 1 įrašą, susijusį su moterų teisėmis. Savo *Instagram* paskyroje politikė paskelbė 8 įrašus, susijusius su: moterimis ir mergaitėmis (7); moterimis Ukrainoje (2); lyčių lygybe (1); seksualinė sveikata (1); seksualiniu smurtu ir smurtu lyties pagrindu (1); moterų įgalinimu (2); moterų kultūra (1); moterų reprezentacija (2). Apibendrinus, bendras Islandijos politikų įrašų skaičius, susijęs su tyrime išskirtomis frazėmis buvo lygus 195 įrašams.

Naudojant tas pačias frazes ir žodžius buvo ištirtos *Twitter* ir *Instagram* paskyros priklausančios: Danijos viešųjų ryšių sklaidos kanalui „Denmark.dk“ (valdomos Danijos užsienio reikalų ministerijos), Danijos ministrei pirmininkei (Mette Frederiksen), Danijos kultūros ministrei ir lyčių lygybės propaguotojai (Joy Mogensen), vystomojo bendradarbiavimo ministrui ir lyčių lygybės propaguotojui (Rasmus Prehn), užsienio reikalų ministrui ir lyčių lygybės propaguotojui (Jeppe Kofod). Ištyrus šias paskyras buvo nustatyta, kad „Denmark.dk“ *Twitter* ir *Instagram* paskyrose anksčiau išskirtų frazių ir žodžių bendras paminėjimo kiekis buvo lygus 27 įrašams (*Twitter* – 16; *Instagram* – 11); M. Frederiksen paskyrose šis kiekis buvo lygus 11 įrašų (*Twitter* – 0; *Instagram* – 11); J. Mogensen – paskelbė 4 įrašus (*Twitter* – 1; *Instagram* – 3); J. Kofod taip pat paskelbė 4 įrašus (*Twitter* – 2; *Instagram* – 2); R. Prehn – 3 (*Twitter* – 3; *Instagram* – 0).

Apibendrinus, bendras Danijos politikų ir viešųjų ryšių medijos kanalo „Denmark.dk“ įrašų skaičius, susijęs su tyrime išskirtomis frazėmis buvo lygus 49 įrašams.

Galiausiai, naudojant tuos pačius anksčiau išskirtus žodžius bei frazes buvo ištirtos *Twitter* ir *Instagram* paskyros priklausančios: Vokietijos federaliniam kancleriui (Olaf Scholz); kanclerio sutuoktinei ir politikei (Britta Ernst); Bundestago narei ir dabartinei Moterų reikalų ir šeimos ministrei (Franziska Giffey); Bundestago narei ir dabartinei Meklenburgo-Pomeranijos valstijos ministrei-prezidentei (Manuela Schwesig); Europos Parlamento narei bei buvusiai Federalinio teisingumo ir vartotojų apsaugos ministrei (Katarina Barley). Ištyrus šias paskyras buvo nustatyta, jog O. Scholz socialinėse paskyrose išskirtų frazių ir žodžių bendras paminėjimo kiekis buvo lygus 30 įrašų (*Twitter* – 10; *Instagram* – 20); B. Ernst įrašų skaičius buvo 3 (*Twitter* – 0; *Instagram* – 3); F. Giffey išskirtas frazes bei žodžius paminėjo 57 įrašuose (*Twitter* – 19; *Instagram* – 38); M. Schwesig paskelbė 17 įrašų (*Twitter* – 11; *Instagram* – 6); K. Barley – 43 (*Twitter* – 22; *Instagram* – 21). Iš viso ištirtų Vokietijos politikų įrašų skaičius buvo lygus 150 įrašams.

59

Paveikslas 1. Lentelė palyginanti bendrą Islandijos, Danijos ir Vokietijos nagrinėtų socialinių medijų įrašų skaičių

Apibendrinus gautus rezultatus galima teigti, jog nepaisant mažesnio žmogiškųjų resursų kiekio Islandija savo socialinėse medijose moterų lygybę pirmųjų Rusijos pradėto karo Ukrainoje metų rėmuose propagavo gausiau ne tik nei kita mažoji valstybė – Danija, tačiau kartu aplenkė ir didžiąją valstybę – Vokietiją. Dėl šios priežasties galima teigti, kad tarptautinės krizės metu Islandija sugebėjo efektyviai išnaudoti savo „švelniąją“ galią implementuodama ją per savo socialinių medijų įrankius. Gebėdama efektyviai naudoti savo „švelniąją“ galią prioretizuojant savo vertybes lyčių lygybės klausimu tarptautinės krizės metu Islandija sėkmingai kompensavo savo žmogiškųjų resursų trūkumus ir toliau sėkmingai formuoja savo, kaip lyčių lygybės lyderės, amplua svetur. Dėl šios priežasties galima teigti, kad Islandija, efektyviai naudodamasi patraukliais būdais pritraukti savo bei kitų valstybių piliečių dėmesį į vertybėmis paremtą užsienio politiką toliau veiksmingai užsitikrina savo socialinio prieglobsčio poreikį tarptautiniuose santykiuose ir formuoja save kaip lyčių lygybės klausimo lyderę svetur.

⁵⁹ Duomenys rinkti iš šių *Twitter* paskyrų: @PresidentISL; @elizajreid; @katrinjak; @Bryndis_Haralds; @svasva; @denmarkdotdk; @Joymogensen; @RasmusPrehn; @JeppeKofod; @OlafScholz; @BrittaErnst; @FranziskaGiffey; @ManuelaSchwesig; @katarinabarley; Duomenys rinkti iš šių *Instagram* paskyrų: @elizajejanreid; @katrinjakobsd; @bryndishar; @svandissvavarsdottir; @denmarkdotdk; @mette; @joymogensen; @rasmusprehn; @jeppekofod; @olafscholz; @brittaernst; @franziskagiffey; @manuelaschwesig; @katarina.barley

4.2. Gebėjimas užmegzti ir palaikyti tarptautinius santykius

Analizuojant kaip efektyviai Islandija sugeba užmegzti ir palaikyti sėkmingus tarptautinius santykius su kitomis valstybėmis per lyčių lygybės konceptą tampa svarbu atsižvelgti į šalies pasirašytus tarptautinius partnerystės susitarimus. Vienas iš tokių susitarimų yra Konvencija dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo (angl. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW*) (toliau – CEDAW), kuris yra laikomas pirmuoju pasauliniu ir visapusiškai teisiškai įpareigojančiu tarptautiniu susitarimu siekiant panaikinti visų formų moterų diskriminaciją ir skatinti moterų bei mergaičių teisių sklaidą⁶⁰. Pagrindinis šios sutarties reikalavimas visoms Konvencijos narėms yra siekti išskirtus principus įgyvendinti valstybių nacionalinėse konstitucijose bei kituose atitinkamuose teisės aktuose taip juos perkeliant į kasdienę valstybių praktiką. Kaip viena iš Konvencijos narių, Islandija taip pat yra įsipareigojusi šiuos principus įgyvendinti ir renkasi tai daryti pasitelkdama keletą būdų: a) teikdama nacionalines ataskaitas; b) kurdama nacionalinį veikslių planą; c) veikdama per vyriausybės iniciatyvas; d) veikdama per tarptautinį bendradarbiavimą.

Iki šiol Islandija Konvencijos komitetui yra pateikusi devynias ataskaitas (kartu su viena *šėšėline*⁶¹ (angl. *shadow report*)), kuriose yra nurodoma šalies pažanga įgyvendinant Konvencijos nuostatas bei pateikiama informacija apie Islandijos teisinę sistemą, politiką ir programas, kuriomis siekiama užtikrinti lyčių lygybę šalyje. Kadangi vienas iš CEDAW sutarties tikslų yra užtikrinti sėkmingą moterų reprezentavimą bei dalyvavimą politikos, vyriausybės ir kitokių lygmenų viešųjų funkcijų kūrimo procesuose,⁶² tampa svarbu atsižvelgti į tai kaip efektyviai šį tikslą Islandijai sekasi pasiekti kasdienėje savo šalies praktikoje.

Nors Islandija yra laikoma pirmąja šalimi pasaulyje teisiškai įpareigojusia tiek viešas, tiek privačias įstaigas suteikti vienodą atlyginimo galimybę tiek moterims, tiek vyrams⁶³ ir toliau sistemiškai formuoja lygių galimybių politiką šalyje, Islandijos vykdomuose užsienio reikaluose šalies moterys vis dar yra menkai reprezentuojamos. Remiantis paskutine CEDAW ataskaita, 2022 m. gegužės mėnesio duomenimis Islandijoje ambasadoriais svetur dirbo 19 vyrų

⁶⁰ UN Women, *Advancing Gender Equality and Women's Empowerment in Ukraine Through Effective Development co-operation and Finance*, 30, <<https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2021/4/Advancing%20gender%20equality%20and%20womens%20empowerment%20in%20Ukraine%20ENG.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶¹ Icelandic Human Rights Centre, Icelandic Women's Rights Association, Öfgar, UN Women Iceland, The Icelandic Disability Alliance, *Icelandic Shadow Report for CEDAW*, birželis, 2022, <<https://kvenrettindafelag.is/wp-content/uploads/2022/06/Iceland-shadow-report-CEDAW-2022-final.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶² UN Human Rights Office, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, 1981, 3, <<https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶³ Rosamond Hutt, *It's Now Against the Law to Pay Men and Women Differently in Iceland*, World Economic Forum, kovo 14 d., 2017, <<https://www.weforum.org/agenda/2017/03/iceland-could-become-the-first-country-to-require-equal-pay-iceland-will-make-employers-prove-they-offer-equal-pay/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

(68%) bei 9 moterys (32%) ir iki šiol ši statistika išliko beveik nepakitusi⁶⁴. Tačiau nepaisant to, remiantis procentine moterų, užėmusių ambasadorių rolę, dalimi, Islandija moteris reprezentuoja efektyviau nei Danija (26.3%) ar Vokietija (22.9%)⁶⁵. Nagrinėjant Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) duomenis 2022 m. Islandijos parlamente šalį atstovaujančių moterų skaičius siekė 47.6%, Danijos – 39.7%, Vokietijos – 34.9%⁶⁶. Pasaulinio banko 2021 m. duomenimis Islandijoje moterų užimamų vietų dalis nacionaliniame parlamente yra lygus 48%, Danijoje – 40%, Vokietijoje – 35 %⁶⁷.

Svarbu atminti ir tai, kad Islandija taip pat yra Šiaurės ir Baltijos šalių aštuntuko (angl. *Nordic-Baltic Eight (NB8)*) (toliau – ŠB8) bei JT Pasaulinės moterų inovacijų pokyčiams (angl. *UN Women's Global Innovation Coalition for Change*) (toliau – WGICC) koalicijos narė. Siekdama vykdyti savo įsipareigojimus ŠB8⁶⁸ bei WGICC, Islandija aktyviai propaguoja feministinės politikos sklaidą tiek šalies viduje, tiek svetur. Vienas iš Islandijos įsipareigojimų WGICC yra užtikrinti draugišką rinką, kuri būtų susipažinusi ir suprastų moterų sukurtų inovacijų svarbą, moterų ir mergaičių poreikius ir ateities potencialą. Taip pat, Islandija yra įsipareigojusi, bendradarbiaujant su savo sąjungininkėmis, imtis veiksmingų priemonių pašalinti esamas kliūtis moterų ir mergaičių potencialui skleisti visos pramonės lygiu⁶⁹. Šių priemonių Islandija pradėjo imtis jau 2010 m., kai po ilgai trukusių debatų ir feministinių judėjimų šalyje įdirbio šalis panaikino striptizo klubus ir juos paskelbė nelegaliais⁷⁰. Šiandien, nagrinėjant Islandijos įdirbį feministinėje užsienio politikos sklaidoje ir tai kaip šalis renkasi užtikrinti moterų ir mergaičių ateities poreikius ir galimą potencialą, svarbu atkreipti dėmesį į tai kokį vaidmenį šalis užėmė atsakant į 2022 m. rugsėjį Irano įvykius, kurių metu dėl Irano „moralės“ policijos kaltės žuvo Mahsa Jina Amini. Prieš tai tirtuose socialinių medijų įrašuose

⁶⁴ Icelandic Human Rights Centre, Icelandic Women's Rights Association, Öfgar, UN Women Iceland, The Icelandic Disability Alliance, *Icelandic Shadow Report for CEDAW*, birželis, 2022, 19, <<https://kvenrettindafelag.is/wp-content/uploads/2022/06/Iceland-shadow-report-CEDAW-2022-final.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶⁵ Sara Chehab, *Women in Diplomacy Index 2022*, Anwar Gargash Diplomatic Academy, kovas, 2022, 2, <<https://www.agda.ac.ae/docs/default-source/Publications/women-in-diplomacy-en-mar-2022.pdf?sfvrsn=4>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶⁶ OECD, *Report on the Implementation of the OECD Gender Recommendations*, birželis, 2022, 10, <<https://www.oecd.org/mcm/Implementation-OECD-Gender-Recommendations.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶⁷ The World Bank, *Proportion of Seats Held by Women in National Parliaments (%) - Iceland, Denmark, Germany*, <<https://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS?end=2021&locations=IS-DK-DE&start=2016&view=chart>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁶⁸ Republic of Estonia, Ministry of Foreign Affairs, *Nordic-Baltic Cooperation (NB8)*, sausio 31 d., 2023, <<https://www.vm.ee/en/international-relations-estonian-diaspora/regional-cooperation/nordic-baltic-cooperation-nb8>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁶⁹ UN Women, *UN Women Global Innovation Coalition for Change*, <<https://www.unwomen.org/en/how-we-work/innovation-and-technology/un-women-global-innovation-coalition-for-change>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁷⁰ European Parliament, *The Policy on Gender Equality in Iceland, Directorate-General for Internal Policies*, 2010, 8-9, <<https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110725ATT24624/20110725ATT24624EN.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

Islandijos politikai aktyviai užėmė lyderių vaidmenį pasisakant prieš smurtą lyties pagrindu ir prieš nusikaltimus žmogaus teisėms, ne išimtis buvo ir šis atvejis, kuriam buvo skirtas ne vienas politikų įrašas. Nėgana to, Islandija ne tik pasmerkė Irano policijos nusikaltimus, tačiau taip pat specialiaame 2022 m. lapkričio mėnesį sušauktame Žmogaus teisių tarybos (angl. *Human Rights Council*) posėdyje, kartu su Vokietija, iniciavo misiją tirti nusikaltimus prieš žmogaus teises ir jos dokumentuoti bei kaupti kaip įrodymus ateičiai⁷¹. Tokios tvirtos pozicijos užėmimas ir aktyvus iniciatyvos demonstravimas neabejotinai toliau sėkmingai formuoja Islandiją kaip šalį lyderę lyčių lygybės klausimais, bei parodo, kad Islandija į savo tarptautinių susitarimų pasižadėjimus žvelgia atsakingai.

Vis dėlto, kaip buvo minėta anksčiau, „švelnioji“ galia pasireiškia ne tik per politines vertybes propaguojamas užsienio politikoje, tačiau ir per kultūrą. Šis rakursas yra itin svarbus, kadangi kultūros eksportas yra vienas iš esminių matmenų, kurie gali nusakyti kaip veiksmingai tam tikra šalis implementuoja savo „švelniąją“ galią. Taip pat, kaip buvo minėta mažųjų valstybių „prieglobsčio“ teorinėje prieigoje – kultūra yra vienas iš aktualiausių instrumentų mažajai valstybei užsitikrinti jai būtiną socialinį prieglobstį kompensuojant mažos bendruomenės žmogiškųjų resursų trūkumą. Čia svarbu atkreipti dėmesį į vieną iš matomiausių Islandijos kultūros eksportų rūšių – Islandijos literatūrą ir Islandijos literatūros centro vykdomą islandiškiosios literatūros propagavimą svetur. Šio centro pagrindinis tikslas yra propaguoti islandų rašytojų kūrinius tiek pačioje Islandijoje, tiek tarptautiniuose kontekstuose⁷². Apžvelgus kokias knygas Islandijos literatūros centras pasirinko apdovanoti už indėlį į Islandijos kultūros fondą 2022 m. galima susidaryti nuomonę, jog lyčių lygybės ir moterų bei mergaičių teisių propagavimo sklaida taip pat buvo veiksmingai atspindėta. Iš 27 nominuotų knygų, keturios iš jų yra susijusios su moterimis, mergaitėmis, moterų teisėmis, moterų lyderyste bei moterų kultūra⁷³. Nagrinėjant Islandijos kultūros eksportą taip pat svarbu atsižvelgti ir į Islandijos filmų centrą, kurio veikla yra matoma ne tik Islandijoje, tačiau ir tarptautiniame kontekste, kadangi Islandijos kino centras yra vyriausybinių agentūra, reklamuojanti islandišką kiną užsienyje. 2022 m. Islandijos kino centro programoje „Islandijos filmų akcentai 2022 m.“ (angl. *Icelandic Film Focuses 2022*) rodytoje tais pačiais metais Paryžiuje buvo galima išvysti 17 filmų, iš kurių 4 buvo susiję su moterimis, moterimis kare, moterų teisėmis į savo kūną, moterų sportu,

⁷¹ Federal Foreign Office, *Shaping Feminist Foreign Policy*, vasaris, 2023, 39, <<https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁷² Icelandic Literature Center, *Books from Iceland 2023: Selected titles of fiction, non-fiction, children & YA, crime fiction and more*, balandžio 12d., 2023, <<https://www.islit.is/en/news/books-from-iceland-2023-selected-titles-of-fiction-non-fiction-children-ya-crime-fiction-and-more>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁷³ Icelandic Literature Center, *Books from Iceland 2023: Selected titles of fiction, non-fiction, children & YA, crime fiction and more*, balandžio 12d., 2023, 12-17, <<https://www.islit.is/media/booksfromiceland2023/#page/1>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

psichologine moterų sveikata⁷⁴. Kitais metais Islandijos filmų centras ketina išleisti dar 13 filmų, susijusių su lyčių lygybę, moterų lyderyste, moterimis politikoje, moterimis religijos institucijose, moterimis dirbančiomis darbus vyrų dominuotose industrijose, moterimis ir mergaitėmis imigrantėmis, Islandijos menininkėmis ir t.t.⁷⁵. Kitas svarbus Islandijos kultūros eksporto šaltinis – Islandijos meno centras. Islandijos meno centras yra ne pelno siekianti organizacija, kuri reklamuoja Islandijos šiuolaikinį meną užsienyje. Vis dėlto, išnagrinėjus šio meno centro šių metų laikotarpiu kuruojamas parodas buvo nustatyta, kad iš 45 siūlomų parodų (nuo 2023 m. gegužės 14 d. iki 2023 m. spalio 1 d.) vos 3 iš jų buvo skirtos bei vienaip, ar kitaip susijusios su moterimis, moterų įdirbiu meno istorijoje bei moterų skurdu. Įdomu ir tai, kad laikotarpyje nuo 2022 m. vasario 24 d. iki 2023 m. vasario 24 d. Islandijos meno centras pasidalino 233 įrašais iš kurių, (naudojantis tomis pačiomis paieškos frazėmis ir žodžiais kaip ir pirmojoje tyrimo dalyje) fiksuotas įrašų, susijusių su moterų teisėmis ir lygiomis lyčių galimybėmis, skaičius buvo vos 21⁷⁶.

Apibendrintai, remiantis surinktais duomenimis galima daryti išvadą, kad Islandija, nepaisant menko moterų ambasadorių svetur kiekio ir ganėtinai reto moterų teisių ir lyčių lygybės atspindėjimo šalies kultūrinėje sklaidoje, sėkmingai užtikrina beveik visiškai lygiavertį moterų ir vyrų reprezentavimą nacionaliniame parlamente. Šie rodikliai taip pat parodo, kad žmogiškųjų resursų trūkumas nėra esminis faktorius lemiantis vienodą lyčių reprezentaciją šalyje, kadangi tiek Islandija, tiek Danija, nors ir būdamos mažosios valstybės, vidaus šalies rodikliuose pasirodo sėkmingiau nei didžioji valstybė – Vokietija. Efektyviai propaguodama tikslus išsikeltus lyčių lygybės užtikrinime ir juos implementuodama į šalies kultūrą tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu, Islandija ir toliau sėkmingai formuoja savo, kaip lyčių lygybės lyderės, amplua tarptautiniame kontekste tokiu būdu užsitikrina kitų, tomis pačiomis vertybėmis besivadovaujančių, valstybių palaikymą bei kuria patikimos sąjungininkės vaidmenį tarptautinio bendradarbiavimo formuose.

4.3. Gebėjimas užsitikrinti savo politinius tikslus ir įtaką globalioje arenoje

Analizuojant kaip efektyviai Islandija sugeba įvykdyti savo išsikeltus politinius tikslus lyčių lygybės klausimais bei kaip tai įtvirtina jos įtaką globalioje arenoje tampa svarbu atsigręžti į

⁷⁴ Icelandic Film Centre, *Icelandic films at festivals and Icelandic film focuses 2022*, 2022, <<https://www.icelandicfilmcentre.is/icelandic-films-and-festivals/icelandic-films-at-festivals/2022/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁷⁵ Icelandic Film Centre, *Work in progress*, 2022, <<https://www.icelandicfilmcentre.is/icelandic-films-in-production/features/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

⁷⁶ Icelandic Art Center, *Exhibitions List*, <<https://icelandicartcenter.is/exhibitions/list/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

lyties politiką vykdomą šalies viduje ir išanalizuoti jos rodiklius. Šių rodiklių analizė padės atsakyti į klausimą kaip efektyviai Islandija vykdo tarptautinius įsipareigojimus savo šalies praktikoje.

2000 m. Islandijos parlamentas įtvirtino Lygios padėties ir lygių teisių nepriklausomai nuo lyties įstatymą (angl. *The Act on Equal Status and Equal Rights Irrespective of Gender*), o 2017 m. patvirtino Lygybės reikalų administravimo įstatymą (dar žinomą kaip Lygybės įstatymą) (angl. *The Act on the Administration of Matters Concerning Equality*). Šie įstatymai legaliai įpareigojo šalį užtikrinti lyčių lygybės integravimą į politikos formavimą ir sprendimų priėmimą, užtikrinti vienodą moterų ir vyrų daromos įtakos visuomenei galimybę, kovoti su diskriminacija dėl darbo užmokesčio ir kitų formų diskriminacija lyties pagrindu, užtikrinti vienodo užmokesčio politiką, gerinti lyčių lygybės sklaidos procesus naudojantis švietimo įstaigomis, keisti tradicinius lyčių įvaizdžius, kovoti su neigiamais lyčių stereotipais susijusiais su moterų ir vyrų vaidmenimis visuomenėje⁷⁷ ir t.t.

Nagrinėjant Islandijos darbo rinkos užimtumo rodiklius pagal lytį, amžių ir pilietybę, buvo nustatyta, jog 2022 m. moterų (nuo 15 m. iki 74 m.) užimtumo lygis šalyje siekė 74.1%, Danijoje – 65%, Vokietijoje – 63.4%⁷⁸. Nepaisant palankių rodiklių, tais pačiais metais Islandijoje matuotas vyrų (nuo 15 m. iki 74 m.) užimtumo rodiklis buvo reikšmingai didesnis ir siekė net 79.9%, Danijoje vyrų užimtumas buvo lygus 71.3%, Vokietijoje – 71.7%⁷⁹. Įdomu tai, kad analizuojant nedirbančios populiacijos procentą šalyje turimi duomenys rodo, kad nuo 2021 m. iki 2022 m. Islandija sugebėjo sumažinti moterų nedarbingumo procentą net iki 3%, t.y., 2021 m. Islandijoje nedirbančios moterys sudarė 6.4%, tačiau 2022 m. šis rodiklis siekė vos 3.4%. Nepaisant pozityvių pokyčių, Vokietijoje fiksuojamas nedirbančių moterų kiekis rodo sėkmingesnę lyčių lygybės užtikrinimo politiką, kadangi 2021 m. nedirbančių moterų populiacija šalyje sudarė 3.2%, o 2022 m. šis skaičius siekė vos 2.9%. Danijoje fiksuojamas moterų nedarbingumas 2021 m. siekė 5.2%, o 2022 m. sumažėjo iki 4.5%⁸⁰.

Vis dėlto, nepaisant šių rodiklių 2022 m. fiksuoti Pasaulinio lyčių skirtumo indekso reitingai (angl. *Gender Gap Index*) ir toliau nurodo Islandiją kaip vienintelę ir pirmaujančią pasaulyje

⁷⁷ Government of Iceland, *The Act on Equal Status and Equal Rights Irrespective of Gender and the Act on the Administration of Matters Concerning Equality*, <<https://www.government.is/topics/human-rights-and-equality/equality/about-gender-equality/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁷⁸ European Commission, Eurostat, *Employment Rates by Sex, Age and Citizenship (%)*, <[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN\\$DV_580/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN$DV_580/default/table?lang=en)>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁷⁹ European Commission, Eurostat, *Employment Rates by Sex, Age and Citizenship (%)*, <[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN\\$DV_580/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN$DV_580/default/table?lang=en)>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁸⁰ European Commission, Eurostat, *Unemployment by Sex and Age - Annual Data*, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A_custom_6118755/default/table?lang=en>, [Žiūrėta 2023.05.10]

ekonomiką, kuri sugebėjo panaikinti daugiau nei 90% lyčių skirtumo rodiklių (nuo 2021 m. panaikinusi papildomus 0.016% skirtumo). Remiantis tais pačiais duomenimis Vokietija 2022 m. taip pat efektyviai veikė lyčių lygybės skirtumo mažinime ir užsitikrino sau 10 vietą Pasauliniame lyčių lygybės skirtumo indekso reitinge (nuo 2021 m. panaikinusi papildomus 0.005% skirtumo). Danija šiame reitinge taip pat yra ganėtinai aukštoje – 32 vietoje, tačiau nuo 2021 m. šalyje lyčių lygybės skirtumas padidėjo 0.004%⁸¹.

Tiriant Islandijos vidaus švietimo rodiklius galima pastebėti, kad 2022 m. aukštąjį išsilavinimą šalyje įgyjančių moterų (nuo 15 m. iki 64 m.) procentas siekė 77.8%, Danijoje šis procentas buvo lygus 77.1%, Vokietijoje – 77.4%. Lyginant su 2022 m. aukštąjį išsilavinimą šalyje įgyjančių vyrų (nuo 15 m. iki 64 m.) procentu rezultatai per daug nesiskiria. Islandijoje aukštąjį išsilavinimą įgyjančių vyrų skaičius buvo lygus 71.8%, Danijoje – 71.4%, Vokietijoje – 76.5%⁸².

Taip pat, nors Islandija nėra ES narė, ji priklauso Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) šalių narių sąrašui. Dėl šios priežasties Islandija, kartu su kitomis ES narėmis ir EEE šalimis narėmis yra įsipareigojusi kryptingai veikti siekiant ES lyčių lygybės strategijos įgyvendinimo. Šios strategijos tikslas yra skatinti lyčių lygybę visose ES politikos srityse ir iniciatyvose. Vienas iš esminių šios sutarčių punktų yra siekis panaikinti smurtą lyties pagrindu⁸³. Vis dėlto, remiantis 2022 m. Pasaulio banko duomenimis artimo partnerio smurtą Islandijoje vis dar patiria 3% korespondenčių moterų. Identiškas smurtą iš artimos aplinkos patiriančių moterų procentas fiksuotas ir Danijoje. Vis dėlto, mažosios valstybės šiame rodiklyje pasirodo geriau nei didžioji valstybė – Vokietija, kurioje smurtą patiriančių moterų skaičius siekė 5%⁸⁴. Lyginant su kitomis šalimis šis procentas yra priskirtinas prie mažesnės smurtą artimoje aplinkoje patiriančių moterų statistikos Europoje, tačiau Islandijoje smurtą patiriančių moterų skaičius vis tiek išlieka didesnis nei, pavyzdžiui, Šveicarijoje ir tapatus daugeliui kitų Europos Sąjungos šalių.

Apibendrinus, galima teigti, kad Islandijoje šalies viduje vykdoma politika lyčių lygybės užtikrinimo klausimais veikia sėkmingai. Nors moterų užimtumas darbo rinkoje vis dar yra

⁸¹ World Economic Forum, *Global Gender Gap Report*, liepa, 2022, 10, <https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁸² European Commission, Eurostat, *Population by Educational Attainment Level, Sex and Age (%) - Main Indicators*, <[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03\\$DV_596/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03$DV_596/default/table?lang=en)>, [Žiūrėta 2023.05.10]

⁸³ European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions, A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025*, Briuselis, 2022, 3-5, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152>> [Žiūrėta 2023.05.14]

⁸⁴ The World Bank, *Violence Against Women and Girls - What the Data Tell Us*, spalio 1 d., 2022, <<https://genderdata.worldbank.org/data-stories/overview-of-gender-based-violence/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

mažesnis nei vyrų, tačiau lyginant su kitomis šalimis šis rodiklis yra reikšmingai palankesnis lyčių lygybės konceptui Islandijoje nei svetur. Švietimo prieinamumas pagal lyties rodiklius Islandijoje išlieka beveik identiškas kaip ir kitose lygintose valstybėse, todėl galima teigti, kad šiame rodiklyje Islandija neužima lyderės vaidmens, tačiau sėkmingai palaiko koordinuotą savo politikos veiksnių strategiją ir išlaiko panašų švietimo prieinamumo lygį nepaisant lyties kaip ir kitos Europos valstybės. Taip pat, nors ir esanti prie ganėtinai mažo procento smurtą artimoje aplinkoje patiriančių moterų rodiklio skaičiaus, Islandija aiškaus lyderystės vaidmens eliminuojant smurtą prieš moteris artimoje aplinkoje taip pat neužima, kadangi šalies rodikliai yra lygūs arba panašūs į daugelio kitų Europos šalių. Vis dėlto, verta atkreipti dėmesį į pastaraisiais metais įvykusį itin sėkmingą Islandijos moterų nedarbingumo sumažėjimą, kuris rezultatyviai atspindėjo naujausiuose šalies darbo rinkos užimtumo rodikliuose. Šis matmuo neabejotinai dar labiau įtvirtina Islandijos, kaip lyčių lygybės lyderės amplua globalioje arenoje. Dėl šios priežasties, nepaisant savo ribotų resursų, Islandija išlieka globalia lydere lyčių lygybės strategijos įgyvendinime ir dar labiau įtvirtina savo, kaip koordinuotai ir kryptingai dėl išsikeltų vertybių veikiančios sąjungininkės vardą.

Išvados

Šio magistro darbo tikslas buvo išsiaiškinti kaip efektyviai Islandija renkasi naudoti savo „švelniosios“ galios priemones formuojant savo šalies įvaizdžio strategiją ir kiek šios priemonės pasiteisina šalies praktikoje. Atsakymo į šį klausimą buvo ieškota tiriant tris skirtingus pjūvius: a) Islandijos gebėjimą kryptingai formuoti progresyvios šalies įvaizdį tarptautiniame kontekste; b) Islandijos gebėjimą užmegzti ir palaikyti sėkmingus tarptautinius santykius su kitomis valstybėmis; c) Islandijos gebėjimą užsitikrinti savo politinių tikslų įgyvendinimą šalies praktikoje ir valstybės įtakos reikšmę globalioje arenoje. Tiriant šiuos pjūvius buvo pasirinktos valstybių įvaizdžio formavimo strategijos bei mažųjų valstybių teorijos prieigos. Remiantis šiomis teorinėmis prieigomis, tyrimas buvo konstruotas atliekant aktualių Islandijos politikų socialinės medijos įrašų apžvalgą siekiant nustatyti kaip dažnai lyčių lygybės konceptas buvo minimas globalios krizės (Rusijos pradėto karo Ukrainoje) laikotarpiu, kaip Islandijos tarptautiniai įsipareigojimai yra atspindimi šiandieninėje šalies praktikoje bei kaip valstybės vidaus politikos tikslai lyčių lygybės klausimais atsispindi valstybės teisinėje praktikoje.

Vertinant Islandijos gebėjimą kryptingai formuoti progresyvios šalies įvaizdį tarptautiniame kontekste per aktualių Islandijos politikų socialinių medijų įrašų kiekį ir lyginant įrašų dažnumą su kita mažąja šalimi – Danija, bei didžiąja šalimi – Vokietija, galima teigti, kad Islandija savo socialinės medijos kanalus (*Twitter*, *Instagram*) išnaudojo efektyviai. Visų pirma, ši išvada yra keliama todėl, kad nagrinėtoje valstybės įvaizdžio formavimo teorijoje sėkmingu valstybės įvaizdžio formavimu galima laikyti tokią strategiją, kuri atspindi bendrą valstybės piliečių projektą. Nagrinėti Islandijos politikų medijų įrašai tokį bendrą valstybės piliečių projektą atspindėjo veiksmingai, kadangi šiuos įrašus sudarė ne tik priminimai apie valstybės politinius tikslus lyčių lygybės klausimais, tačiau buvo įtraukti ir tokie kultūriniai elementai kaip knygų apie lyčių lygybę propagavimas, lyčių lygybę propaguojantys diskusijų forumai, įtraukus sportas, vienodos išsilavinimo galimybės ir t.t. Islandijos politikų socialinių medijų įrašų kiekis taip pat buvo gausnis nei Danijos ir Vokietijos tapachias politines pareigas užimančių politikų įrašų kiekis. Remiantis šiais duomenimis galima teigti, jog Islandija, ne tik efektyviai išnaudoja savo turimus žmogiškųjų resursų kiekius propaguojant esmines šalies vertybes, tačiau ir toliau užsitikrina mažosioms valstybėms būtiną socialinį prieglobstį iš tapachias vertybes propaguojančių valstybių.

Vertinant Islandijos gebėjimą užsitikrinti sėkmingus tarptautinius santykius su kitomis valstybėmis remiantis mažųjų valstybių teorine prieiga galima teigti, kad Islandija efektyviai išnaudoja savo valstybės įtakos formavimo įrankius, šiuo atveju – ryšio kūrimą su kitomis

valstybėmis per diplomatinius santykius. Tokia išvada yra paremta išnagrinėjus Islandijos deklaruojamus tikslus Konvencijoje dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo ir vienodos lyčių reprezentacijos vidaus rodiklius bei atlikus lyginamąją analizę su Danijos ir Vokietijos statistiniais duomenimis. Gauti rezultatai atskleidė, kad Islandija (ir Danija) būdama mažąja valstybe statistiškai sėkmingiau įgyvendina vieną iš savo Konvencijos dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo tikslų – užtikrinti vienodą lyčių reprezentavimą šalyje nei didžioji valstybė Vokietija. Lygiai taip pat Islandija sėkmingai įgyvendina savo pasižadėjimus ŠB8 ir WGICC dėl feministinės politikos sklaidos šalies viduje, veiksmingai ją atspindėdama savo nacionalinėje teisinėje sistemoje. Tokiu būdu Islandija, nepaisant mažai valstybei būdingų resursų trūkumų, sėkmingai veiksma siekiant tarptautinių susitarimų tikslų efektyviai implementuoja „švelniosios“ galios sklaidą per diplomatinių santykių įrankį ir užsitiktina savo matomumą svetur. Kartu, šie rezultatai dalinai pagrindžia mažųjų valstybių teorinę prielaidą, jog mažosios valstybės bus linkusios griežtai laikytis tarptautinėje erdvėje egzistuojančių principų bei kryptingai veiks „moraliai teisingos“ vertybinės politikos užtikrinimo link.

Vertinant Islandijos gebėjimą užtikrinti savo politinių tikslų įgyvendinimą šalies praktikoje ir valstybės įtakos reikšmę globalioje arenoje galima daryti išvadą, kad Islandija, būdama globalaus pasaulio lydere lyčių lygybės klausimais šalies viduje išlaiko ganėtinai nuosaikią poziciją. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad švietimo prieinamumas Islandijoje yra beveik identiškas su Danijos ir Vokietijos švietimo prieinamumo procentu. Nuosaikią poziciją Islandija išlaikė ir vertinant smurtą artimoje aplinkoje patiriančių moterų rodiklį. Nagrinėti duomenys parodė, kad šalyje fiksuoti smurtą artimoje aplinkoje patiriančių moterų rodikliai pernelyg nesiskyrė nuo daugumos kitų Europos Sąjungos valstybių, o moterų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje procentas Islandijoje netgi buvo vienu procentu didesnis nei Šveicarijoje. Vertinant 2021 m. moterų nedarbingumo rodiklius šalyje taip pat nebūtų galima išskirti Islandijos, kaip šalies lyderės, pozicijos, tačiau 2022 m. šis rodiklis reikšmingai sumažėjo ir grąžino Islandiją į lyčių lygybės lyderių viršūnę. Gauti rezultatai dalinai patvirtino teorinę prielaidą, teigiančią, jog mažosios valstybės sieks visapusiško tarpvalstybinių susitarimų laikymosi ir sklandaus tarpvalstybinių institucijų bendradarbiavimo užtikrinimo, tačiau neįrodė, kad mažoji valstybė, nepaisydama resursų trūkumų, geba efektyviau užtikrinti tarptautinių susitarimų tikslų implementavimą šalies viduje.

Apibendrintai, vertinant bendrą Islandijos „švelniosios“ galios efektyvumą naudojantis lyčių lygybės propagavimo strategija, galima teigti, kad Islandija efektyviai ir sėkmingai veikia lyčių lygybės propagavimo klausimais ir veiksmingai įtvirtina savo, kaip globalios lyčių lygybės klausimo lyderės bei patikimos vertybinės sąjungininkės, įvaizdį svetur. Tyrimas

atkleidė, kad Islandija ne tik efektyviai konstruoja savo užsienio politikos strategiją veiksmingai įgyvendindama lyčių lygybės tikslus šalies praktikoje ir juos atspindėdama šalies vidaus lyčių lygybės rodikliuose, tačiau ir veiksmingai užsitikrina tolesnį vienodomis vertybėmis besivadovujančių valstybių palaikymą ir kuria patikimos sąjungininkės įvaizdį. Vis dėlto, tyrimo metu buvo atskleisti ir tam tikri iššūkiai su kuriais Islandija gali susidurti ateityje, todėl šis darbas teikia galimas rekomendacijas ateičiai:

- **Lyčių lygybės komunikacija globalios krizės laikotarpiu.** Rusijos pradėto karo Ukrainoje metu Islandijos politikų įrašų skaičius susijęs su konkrečiai karo sukeltomis pasekmėmis globaliam lyčių lygybės konceptui buvo ganėtinai negausus. Ateities perspektyvoje Islandija galėtų dar efektyviau implementuoti savo politinės lyderystės, valios ir strategiško požiūrio į valstybės įvaizdžio kūrimą įrankius išnaudojant savo lyčių lygybės lyderės statusą dažnesnei komunikacijai. Ypatingai, orientuotai į konkrečias globalias krizes, kadangi tokiu būdu Islandija ne tik turėtų didesnę patikimumą ir matomesnę platformą skleisti lyčių lygybės žinutę, tačiau kartu dar labiau sustiprinti savo valstybės įvaizdžio strategiją bei našiau formuoti mažos valstybės lyderės amplua. Taip pat Islandija galėtų efektyviau išnaudoti savo turizmo sektorių ir kultūros eksportą orientuojantis į dažnesnę lyčių lygybės klausimų sklaidą per šalyje ir svetur Islandijos kuruojamas meno parodas, literatūrą bei filmus.
- **Lyčių lygybės reprezentacija svetur.** Nors Islandija efektyviai užtikrina vienodą lyčių reprezentaciją šalies viduje, užsienyje šaliai atstovaujančių moterų ambasadorių kiekis vis dar yra dvigubai mažesnis nei vyrų. Ateities perspektyvoje Islandija galėtų efektyviau užtikrinti tarptautinį matomumą vykdant daugiau kampanijų orientuotų į vienodą lyčių lygybės reprezentavimą užsienyje ir taip šį skirtumą sumažinti.
- **Lyčių lygybės reprezentacija šalies viduje.** Nors tyrimo metu gauti rezultatai parodė, kad Islandija efektyviai įveiklina lyčių lygybės tikslus savo šalies vidaus rodiklių sumoje, šalyje fiksuojamas moterų nedarbingumo kiekis vis dar išlieka šiek tiek didesnis lyginant su kitomis šalimis. Smurtą artimoje aplinkoje patiriančių moterų kiekis taip pat yra panašus į kitų Europos Sąjungos valstybių. Ateities perspektyvoje Islandija galėtų efektyviau skatinti moterų lyderystę, mentorystės programas, tiek verslo, tiek politikos, tiek akademinėse sferose siekiant efektyvesnio šio skirtumo sumažinimo. Nors tyrimas atskleidė, kad Islandija turi aiškią ir koordinuotą strategiją dėl lyčių lygybės užtikrinimo šalyje

per šalies teisinį mechanizmą, svarbu atkreipti dėmesį į testinį lyčių lygybės įstatymų tęstinumą ir užtikrinti, kad nauji teisės aktai panaikintų esamas įstatymų spragas.

Literatūros sąrašas

1. Aggestam, Karin, Jacqui True, *Gendering Foreign Policy: A Comparative Framework for Analysis*, Foreign Policy Analysis, Oxford Academic, balandis, 2020, <<https://academic.oup.com/fpa/article/16/2/143/5781199>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
2. Baldacchino, Godfrey, Anders Wivel, *Chapter 1: Small States: Concepts and Theories*, Social and Political Science 2020, kovo 4 d., 2020, <<https://www.elgaronline.com/display/edcoll/9781788112925/9781788112925.00007.xml>>, [Žiūrėta 2023.04.13]
3. Brady, Anne-Marie, *Small States and the Changing Global Order New Zealand Faces the Future*, Springer Nature Switzerland AG, 2019
4. Charlton, Emma, *These are the top 10 countries for women's rights and opportunities*, World Economic Forum, kovo 31 d., 2021, <<https://www.weforum.org/agenda/2021/03/best-countries-women-s-rights-gender-gap/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
5. Chehab, Sara, *Women in Diplomacy Index 2022*, Anwar Gargash Diplomatic Academy, kovas, 2022, <<https://www.agda.ac.ae/docs/default-source/Publications/women-in-diplomacy-en-mar-2022.pdf?sfvrsn=4>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
6. Chitty, Naren, Li Ji, Gary D. Rawnsley, Craig Hayden, *The Routledge Handbook of Soft Power*, Routledge, Niujorkas, 2017, <https://www.google.lt/books/edition/The_Routledge_Handbook_of_Soft_Power/vTVuDQAAQBAJ?hl=lt&gbpv=1&dq>, [Žiūrėta 2023.05.04]
7. Cooper, Andrew F., Timothy M. Shaw, *The Diplomacies of Small States Between Vulnerability and Resilience*, Palgrave Macmillan UK, balandžio 8 d., 2009, <https://www.google.lt/books/edition/The_Diplomacies_of_Small_States/Tq-DDAAAQBAJ?hl=lt&gbpv=0>, [Žiūrėta 2023.04.18]
8. Dinnie, Keith, *Nation Branding Concepts, Issues, Practice*, Elsevier Ltd., 2008
9. Dookeran, Winston, Akhil Malaki, *Leadership and Governance in Small States Getting Development Right*, VDM Verlag, 2008

10. European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions, A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025*, Briuselis, 2022, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152>> [Žiūrėta 2023.05.14]

11. European Commission, Eurostat, *Employment Rates by Sex, Age and Citizenship (%)*, <[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN\\$DV_580/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_ERGAN$DV_580/default/table?lang=en)>, [Žiūrėta 2023.05.10]

12. European Commission, Eurostat, *Population by Educational Attainment Level, Sex and Age (%) - Main Indicators*, <[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03\\$DV_596/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03$DV_596/default/table?lang=en)>, [Žiūrėta 2023.05.10]

13. European Commission, Eurostat, *Unemployment by Sex and Age - Annual Data*, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A_custom_6118755/default/table?lang=en>, [Žiūrėta 2023.05.10]

14. European Institute for Gender Equality, *Gender Equality Index, Denmark, 2022*, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/DK>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

15. European Institute for Gender Equality, *Gender Equality Index, Germany, 2022*, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/DE>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

16. Federal Foreign Office, *Shaping Feminist Foreign Policy*, vasaris, 2023, <<https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.14]

17. Gopinath, Gita, *Gender Equality Boosts Economic Growth and Stability*, International Monetary Fund, rugsėjo 27 d., 2022, <<https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/09/27/sp092722-ggopinath-kgef-gender-korea>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

18. Government of Iceland, *The Act on Equal Status and Equal Rights Irrespective of Gender and the Act on the Administration of Matters Concerning Equality*, <<https://www.government.is/topics/human-rights-and-equality/equality/about-gender-equality/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
19. Hey, Jeanne A. K., *Small States in World Politics - Explaining Foreign Policy Behavior*, Lynne Rienner Publishers, Londonas, 2003
20. Hudson, Valerie M., Mary Caprioli, Bonnie Ballif-Spanvill, Rose McDermott, Chad F. Emmett, *The Heart of the Matter: The Security of Women and the Security of States*, JSTOR, 2009, <<https://www.jstor.org/stable/40207140>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
21. Hutt, Rosamond, *It's Now Against the Law to Pay Men and Women Differently in Iceland*, World Economic Forum, kovo 14 d., 2017, <<https://www.weforum.org/agenda/2017/03/iceland-could-become-the-first-country-to-require-equal-pay-iceland-will-make-employers-prove-they-offer-equal-pay/>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
22. Icelandic Art Center, *Exhibitions List*, <<https://icelandicartcenter.is/exhibitions/list/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
23. Icelandic Film Centre, *Icelandic films at festivals and Icelandic film focuses 2022*, 2022, <<https://www.icelandicfilmcentre.is/icelandic-films-and-festivals/icelandic-films-at-festivals/2022/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
24. Icelandic Film Centre, *Work in progress*, 2022, <<https://www.icelandicfilmcentre.is/icelandic-films-in-production/features/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
25. Icelandic Literature Center, *Books from Iceland 2023: Selected titles of fiction, non-fiction, children & YA, crime fiction and more*, balandžio 12d., 2023, <<https://www.islit.is/en/news/books-from-iceland-2023-selected-titles-of-fiction-non-fiction-children-ya-crime-fiction-and-more>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
26. Iceland Magazine, *Iceland best place to be a working woman, according to the Economist's Glass-Ceiling Index*, balandžio 27 d., 2017,

- <<https://icelandmag.is/article/iceland-best-place-be-a-working-woman-according-economists-glass-ceiling-index>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
27. Icelandic Human Rights Centre, Icelandic Women's Rights Association, Öfgar, UN Women Iceland, The Icelandic Disability Alliance, *Icelandic Shadow Report for CEDAW*, birželis, 2022, <<https://kvenrettindafelag.is/wp-content/uploads/2022/06/Iceland-shadow-report-CEDAW-2022-final.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
 28. Inbar, Efraim, Gabriel Sheffer, *The National Security of Small States in a Changing World*, Frank Cass & CO. LTD, Londonas, 1997, 41-44
 29. Jones, Erik, *Economic Adjustment & Political Transformation in Small States*, Oxford University Press Inc., Niujorkas, 2008
 30. Karki, Shweta, Sarashree Dhungana, *Soft Power in International Relations: Opportunities for Small States like Nepal*, Journal of International Affairs, 2020
 31. Katzenstein, Peter J., *Small States and Small States Revisited*, New Political Economy, Vol. 8, No. 1, Carfax Publishing, 2003, <<https://pkatzenstein.org/data/p9.pdf>>, [Žiūrėta 2023.04.15]
 32. Krzymowski, Adam, Role and Significance of the United Arab Emirates Foreign Aid for Its Soft Power Strategy and Sustainable Development Goals, International Affairs Department, Zayed University, Jungtinių Arabų Emyratai, 2022, <<https://www.mdpi.com/2076-0760/11/2/48>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
 33. Larsen, Eirinn, Sigrun Marie Moss, Inger Skjelsbæk, *Gender Equality and Nation Branding in the Nordic Region*, Routledge, 2021
 34. Long, Tom, *A Small Sate's Guide to Influence in World Politics*, kovas, 2022, Oxford Academic, <<https://academic.oup.com/book/41372/chapter/352645945>>, [Žiūrėta 2023.04.12]
 35. McKinsey & Company, *Partnering for parity: Strengthening collaborations for gender equality*, spalio 20 d., 2017, <<https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/partnering-for-parity>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

36. Munro, André, *Robert A. Dahl*, Encyclopedia Britannica, vasario 1 d., 2023, <<https://www.britannica.com/biography/Robert-A-Dahl#ref1178984>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
37. OECD, *Report on the Implementation of the OECD Gender Recommendations*, birželis, 2022, <<https://www.oecd.org/mcm/Implementation-OECD-Gender-Recommendations.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
38. Parker, Alison, *Putting equality at the heart of decision-making, Gender Equality Review (GER) Phase One: International Policy and Practice*, Wales Centre for Public Policy, liepa, 2018, <<https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/113705/3/180703%20WCPP%20GER%20International%20Evidence%20Review.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
39. Radoman, Jelena, *Small States in World Politics: State of the Art*, Journal of Regional Security, 2019, <<https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2217-995X/2018/2217-995X1802179R.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
40. Republic of Estonia, Ministry of Foreign Affairs, *Nordic-Baltic Cooperation (NB8)*, sausis 31 d., 2023, <<https://www.vm.ee/en/international-relations-estonian-diaspora/regional-cooperation/nordic-baltic-cooperation-nb8>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
41. Stienen, P, *The Gender Dimension of Foreign Policy*, Council of Europe, Parliamentary Assembly, 2018, <<https://rm.coe.int/the-gender-dimension-of-foreign-policy-pace-report/1680a38522>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
42. Stringer, Kevin D., *Sovereign Liechtenstein: The Soft Power Projection of a Very Small State*, Webster University, Centre for Small State Studies Institute of International Affairs
43. The World Bank, *Proportion of Seats Held by Women in National Parliaments (%) - Iceland, Denmark, Germany*, <<https://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS?end=2021&locations=IS-DK-DE&start=2016&view=chart>>, [Žiūrėta 2023.05.10]

44. The World Bank, *Violence Against Women and Girls - What the Data Tell Us*, spalió 1 d., 2022, <<https://genderdata.worldbank.org/data-stories/overview-of-gender-based-violence/>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
45. Thorhallsson, Baldur, Sverrir Steinsson, *Small State Foreign Policy*, Oxford Research Encyclopedia of Politics, gegužė, 2017, <<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DTQCBETLAW8J:https://osf.io/7mrj9/download&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lv>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
46. UN Human Rights Office, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, 1981, <<https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
47. UN Women, *Advancing Gender Equality and Women's Empowerment in Ukraine Through Effective Development co-operation and Finance*, <<https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2021/4/Advancing%20gender%20equality%20and%20womens%20empowerment%20in%20Ukraine%20ENG.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
48. UN Women, *Member States Responses to the Questionnaire on Implementation of the Beijing Platform for Action (1995) and the Outcome of the Twenty-Third Special Session of the General Assembly (2000)*, ICELAND, <<https://www.un.org/womenwatch/daw/Review/responses/ICELAND-English.pdf>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
49. UN Women, *Securing Gender Equality in Ukraine Amidst the War*, 2023, <<https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/02/securing-gender-equality-in-ukraine-amidst-the-war>>, [Žiūrėta 2023.05.10]
50. UN Women, *UN Women Global Innovation Coalition for Change*, <<https://www.unwomen.org/en/how-we-work/innovation-and-technology/un-women-global-innovation-coalition-for-change>>, [Žiūrėta 2023.05.14]
51. Viktorin, Carolin, Jessica C. E. Gienow-Hecht, Annika Estner, Marcel K. Will, *Nation Branding in Modern History*, Berghahn Books, Niujorkas, 2018

52. World Economic Forum, *Global Gender Gap Report*, liepa, 2022, <https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf>, [Žiūrēta 2023.05.10]
53. Wright, Nancy E., *Small States and International Relations Pedagogy: Exploring the Creative Agency Frontier*, Pace University, JAV, 2020, <<https://www.redalyc.org/journal/531/53165178005/html/>>, [Žiūrēta 2023.04.12]
54. Wu, Irene S., *Measuring Soft Power with Conventional and Unconventional Data*, National Academies, <https://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbassesite/documents/webpage/dbasse_179613.pdf>, [Žiūrēta 2023.05.10]

Summary

The Best Place in the World to be a Woman: Forming Iceland's National Image through Gender Equality

Small states face unique challenges in the postmodern age shaped by globalization. These challenges makes them endure various risks, but they can also provide a rear window to possible opportunities. “Smallness” in politics is usually described as the lack of sufficient resources, whether it is a scarce population, economic base, insignificant military deployments, or small territorial size. Thus, it is expected that a small state will perform worse than its larger counterpart. This study offers a different approach to the idea of “smallness” by exploring gender equality leadership through a lens of a small state - Iceland. Iceland has been the leader of gender equality for many years and it seems like it is promoting the cause better than most of the larger states. However, the central conundrum of this study is to analyze how effectively Iceland is using its soft power tools while also establishing itself as the global leader in the sphere of gender equality.

By using the framework and theoretical approach of small states theory and combining it with the theoretical conceptualizations of foreign policy analysis, the main goal of this study was to explore Iceland’s ability to purposefully influence the image of its country and the perception of the country in the international context. This study also aimed to present the reader with the analysis of Iceland’s ability to establish and maintain successful international relations with other states and its ability to successfully secure their political goals and influence in the global arena.

The main outcome of this study was a deeper understanding of Iceland’s ways of operating gender equality. The study presented the reader with well-constructed analysis of relevant politicians’ social media accounts, which gave a better look at how frequently Iceland was willing to communicate about gender equality in a time of global crisis. The study also provided findings and drew conclusions on how effective Iceland used its soft power tools to further its gender equality agenda. In addition, this study provided a detailed look into various soft power tools that were used by Iceland to promote gender equality, including its culture and its international agreements.

The main findings of the study revealed that Iceland managed to use its social media to effectively promote gender equality and the rights of women and girls during the first year of Russia's invasion of Ukraine by using *Twitter* and *Instagram* platforms more frequently than its counterparts Denmark and Germany. The study also revealed that Iceland was concise with its promises to the international agreements made for Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women; Nordic-Baltic Eight and UN Women's Global Innovation Coalition for Change. On the other hand, considering Iceland's ability to implement its gender equality goals within its domestic politics, Iceland managed to take a moderate position. Although the results that were gathered showed that Iceland's domestic politics in terms of access to inclusive education regardless of gender and unemployment of women were satisfactory, the same results were assigned to Denmark and Germany as well. Thus, although Iceland didn't come up as a leader considering the last measure, it managed to secure its leadership position in gender equality by effectively implementing its soft power tools overall. In summary, by effectively using its soft power tools, Iceland managed to establish itself not only as a leader of gender equality but also as a reliable ally to like-minded states.

In terms of recommendation and future perspectives of Iceland and its use of its soft power, this study suggest that Iceland could use its status as a leader in gender equality to propagate gender equality better by increasing its visibility in the spheres of culture (*literature, films, art*) and promote the message of importance, especially during times of global crises. The study also suggests that Iceland should focus more on its foreign policy by increasing the number of female ambassadors representing the country abroad. In addition, this study recommends that Iceland take necessary steps to diminish the percentage of women's unemployment rate as it is still slightly higher than in other measured countries.

To summarize the findings of this study, it is important to note that Iceland managed to become and remain a successful case of small state leadership. With this position, Iceland proves that *bandwagoning* is not the only option for a small state to stay relevant if the state effectively uses its creativity first.